

Crkva milosrđa kod pape Franje

Milinović, Tanja

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Catholic Faculty of Theology / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:120:020694>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Catholic Faculty of Theology](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

Crkva milosrđa kod pape Franje

Diplomski rad

Mentor: Doc.dr. sc. Davor Vuković

Student: Tanja Milinović

Đakovo, 2019.

Sadržaj

Sažetak	4
Summary	5
UVOD	6
1. KRISTOVA NOVOST.....	10
1.1. Zagrljaj Božjeg milosrđa.....	10
1.2. Svjetlo vjere	11
1.3. Kršćanska poruka.....	11
1.4. Revolucija slobode	12
1.5 Biti s Kristom.....	13
2. SIROMAŠNA CRKVA ZA SIROMAŠNE	14
2.1. Čuti vapaj siromašnih	14
2.2. Zajednički dom	15
2.3. Kuća koja sve prima	16
2.4. Kuća u kojoj vlada sklad	17
2.5. Poslana nositi radosnu vijest cijelom svijetu	17
3. U SLUŠANJU DUHA SVETOGA	19
3.1. Prepustiti se vodstvu Duha Svetoga	19
3.2. Novost, sklad i poslanje	20
4. NAVJEŠTAJ I SVJEDOČENJE	22
4.1. Ne bojati se	22
4.2. Nositi Božju riječ	22
4.3. Pozvani naviještati evanđelje	23
4.4. Prenositi radost i nadu	24
4.5. Dati sve.....	25
5. KRŠĆANI S PUNIM RADNIM VREMENOM.....	26
5.1. Izaći iz sebe samih.....	26
5.2 Hoditi.....	27
5.3 Uzeti križ	27
5.4. Evangelizirati	28
6. PASTIRI KOJI MIRIŠU PO OVCAMA	29
6.1. Što znači pastiri	29
6.2 Svećenici radi služenja	30
6.3 Nositi pomazanje narodu.....	31
7. IZBOR POSLJEDNJIH.....	33
7.1 Periferije egzistencije	33
7.2 Primiti i služiti	33

7.4	<i>Veliko polje solidarnosti</i>	35
8.	UNIŠTITI IDOLE	36
8.1	<i>Logika moći i nasilja</i>	36
8.2	<i>Kult novca</i>	36
8.3	<i>Guba karijerizma</i>	36
8.4	<i>Svući sa sebe duh svijeta</i>	37
9.	KULTURA DOBRA	38
9.1	<i>Slobodni da izaberemo dobro</i>	38
9.2	<i>Glad za dostojanstvom</i>	38
9.3	<i>Zauzimanje za mir</i>	40
9.4	<i>Za novu solidarnost</i>	40
10.	MARIJA, MAJKA EVANGELIZACIJE	42
10.1	<i>Njezin primjer</i>	42
10.2	<i>Njezina vjera</i>	42
10.3	<i>Njezin zagovor</i>	43
11.	ZAKLJUČAK	45
12.	BIBLIOGRAFIJA	47

Sažetak

Pontifikat pape Franje je obilježen neizmjernim Božjim milosrđem i stvaranjem Crkve za siromašne. Milosrđe je temeljni zakon koji prebiva u srcu svake osobe kada se gleda istinskim očima brata koji se susreće na životnom putu. Milosrđe je put koji sjedinjuje čovjeka i Boga, jer otvara put nadi da smo ljubljani zauvijek usprkos ograničenju zbog svojih grijeha. Prva je istina Crkve Kristova ljubav. Crkva je služiteljica te ljubavi i posreduje tu ljubav drugim ljudima. Riječ je o ljubavi koja oprašta i izriče se kroz sebedarje. Gdje je god Crkva prisutna ondje mora biti vidljivo Očevo milosrđe i ljubav.

Rad se sastoji od deset dijelova. Crkva milosrđa o kojoj govori papa Franjo je kao tijelo Kristovo, sakrament trajne i djelotvorne Kristove prisutnosti u svijetu. Kao takva ona je sakrament milosrđa. Ona je *Christus totus* kao Krist u glavi i u udovima. Evanđelje o milosrđu koje je Isus Krist u osobi, treba riječju, sakramentima i čitavim svojim životom uprisutnjavati u povijesti i životu pojedinog kršćanina. Crkva je djelo Božjeg milosrđa. Nju je kao Kristovo tijelo ustanovio Isus Krist, ali ona u svom krilu obuhvaća i grešnike, te se uvijek iznova mora čistiti da bi bila čista i sveta. Bez *caritasa* i bez milosrđa crkva više ne bi bila Crkva Isusa Krista otvorena svima posebice siromašnima u dijalogu i solidarnosti.

Ključne riječi: milosrđe, siromaštvo, Crkva, papa Franjo, caritas

Summary

The church of mercy by pope Francis

Pope Francis's pontiff is marked by the immense God's mercy and the creation of the Church for the poor. Mercy is the fundamental law that dwells in the heart of every person when looking at the true eyes of a brother who meets on the path of life. Mercy is the way that unites man and God, for it opens the way to hope that we are beloved forever despite the limitation of our sins. The first truth of the Church is the love of Christ. The Church is a servant of that love and mediates that love to other people, a love that is forgiven and is pronounced through sewage. Wherever the Church is present there must be the Father's mercy visible.

The work consists of ten parts. The Church of mercy spoken of by pope Francis is the body of Christ, the sacrament of the permanent and effective presence of Christ in the world. As such she is the sacrament of mercy. It is *Christus totus* as Christ in head in the limbs. We need a gospel of the mercy of Jesus Christ in the person, in the word, in the sacrament, and in his whole life, in the history and life of a particular Christian. It is the Subject of God's mercy. It is Jesus Christ who has been saved as a body of Christ, but in her wing it also includes sinners, and it must always be cleaned again to be pure and sacred. Without a charity and no mercy church I would no longer be the Church of Jesus Christ open to anyone especially the poor in dialogue and solidarity.

Key words: Mercy, poverty, Church, pope Francis, caritas

UVOD

U ovom diplomskom radu analizirat ćemo knjigu pape Franje *Crkva milosrđa*. Rad je podijeljen na deset dijelova. U prvom dijelu rada bavit ćemo se pojmom milosrđa i njegovim značajem za naš život. U prvom poglavlju naglasak stavljamo na zagrljaj Božjeg milosrđa. Opisat ćemo neizmjereno Božje milosrđe prema čovjeka. U Očevu zagrljaju se krije sva radost jer je Bog taj koji uvijek čeka naš povratak. Otac nikada ne zaboravlja sina. Uvijek je bio u srcu kao sin premda ga je napustio. Otac ga čeka sa strpljivošću, nadom i ljubavlju i nježno ga grli. Svjetlo vjere prosvjetljuje cijeli ljudski život. Ono ne može dolaziti od nas samih nego iz izvornog vrela samog Boga. Prihvatiti Uskrslog u svoj život kao prijatelja s pouzdanjem. On je život i temelj kršćanske poruke i evangelizacije. Krštenjem nam je dao punu slobodu djece Božje. To je prijelaz iz onog pod zakonom na ono pod milošću - preokret, revolucija. Trebamo Mu dopustiti da nas gleda makar zadrijemali. Isus od svakog traži da izađe iz sebe, u sebi umre za brata čovjeka - to znači biti s Kristom. Prema papi Franji, Crkva želi i treba biti prepoznatljiva kao kuća milosrđa koja je u dijalogu između slabosti ljudi i Božje strpljivosti koja prihvaća i prati dobru vijest kršćanske nade. U drugom dijelu naglasak ćemo staviti na pojam siromašne Crkve koji proizlazi iz naše vjere u Krista koji je uvijek blizak siromašnima iz čega proizlazi briga za zanemarene članove društva, te naviještanje i svjedočenje Božjeg milosrđa. Božje milosrđe nije znak slabosti, već pokazatelj Božje svemoći. Trebamo čuti vapaj siromašnih i priteći im u pomoć poput Dobrog Oca koji uvijek želi čuti vapaj siromašnih. Isusov zahtjev podajte im jesti (Mk 6,37) podrazumijeva suradnju u ukazivanju strukturalnih uzroka siromaštva i promicanje cjelovitog razvoja siromašnih svakodnevnice. Čuti vapaj siromašnih možemo ako smo mi Božja oruđa slušanja siromašnoga. Benedikt XVI. kaže da je to opredjeljenje sadržano u kristološkoj vjeri u onoga Boga koji je postao siromašan za nas, da nas obogati svojim siromaštvom. Boga koji je postao siromašan za nas, da nas obogati svojim siromaštvom. Zbog toga želi siromašnu Crkvu za siromašne. Oni nas mogu mnogo toga naučiti. Imaju dioništvo u onome *sensus fidei*, preko vlastitih patnji poznaju Krista patnika. Potrebno je da dopustimo da nas oni evangeliziraju. Svi kršćanski vjernici i sve zajednice pozvane su biti Božje oruđe za oslobađanje i promicanje siromašnih tako da se oni mogu potpuno uključiti u društvo. Crkva je zajednički dom svih, ona je kuća koja sve prima. Formirana je jedna Crkva u kojoj je vladalo i osjećalo se jedinstvo. Pozvani smo nositi radosnu vijest svima, u tome nam pomaže evangelizacija. Nova evangelizacija je poziv na upozorenje spasenjske snage koja je na djelu u njihovim životima i da ih Crkva stavi u središte svoga puta. Pozvani smo otkriti

Krista u njima, posuditi im naš glas u njihovim traženjima, ali biti i njihovi prijatelji slušati ih, razumjeti i prihvatiti tajanstvenu mudrost koju Bog preko njih želi podijeliti s nama. Crkva je jedna za sve ona je posvuda ista. Treći dio posvećen je Duhu Svetom koji sve vodi i upravlja. Crkva ima zadatak naviještati Božje milosrđe. To je živo srce evanđelja koje mora na svoj način doprijeti do srca i uma svake osobe. Kristova zaručnica se mora ugledati na Sina Božjeg koji svima ide ususret ne izostavljajući nikoga. Za Crkvu i njezinu vjerodostojnost njezina naviještanja važno je da ona sama živi i svjedoči milosrđe vođena Isusovim duhom, Duhom Svetim. Vlastitim riječima i djelima mora prenositi milosrđe kako bih dotaknula srca i potaknula ih da ponovno pronađu put koji vodi k Ocu. Četvrti dio donosi navještaj i svjedočenje Božjeg milosrđa. Milosrđe posjeduje vrijednost koja nadilazi granice Crkve. Ono nas koji povezuje s židovstvom i islamom koji milosrđe smatraju jednom od najvažnijih Božjih osobina. Izrael je prvi primio tu objavu koja se proteže kroz cijelu povijest kao izvor neiscpnoga bogatstva koje treba dijeliti s cijelim ljudskim rodом. Stari zavjet opisuje djela koja je Gospodin učinio za svoj narod u najtežim trenucima njegove povijesti. U središtu novog zavjeta je Majka milosrđa. Ona nas svojim umiljatim pogledom prati da bismo svi mogli ponovno otkriti radost Božje nježnosti. Nitko nije prodro u dubinu u otajstva Boga kao Marija. Sav je njezin život oblikovan prisutnošću utjelovljenoga milosrđa. Majka Raspetoga i Uskrsloga ušla je u svetište milosrđa jer je intimno sudjelovala u otajstvu njegove ljubavi. Podno križa Marija je zajedno s Ivanom ljubljenim učenikom. Riječi oprostjenja koje je izgovorio Isus potvrđuje da milosrđe Sina Božjeg ne pozna granice i da se proteže na sve bez iznimke. Izabrana je da bude Majka Sina Božjeg i oduvijek je pripremljena Očevom ljubavi da bude kovčeg saveza između Boga i ljudi. U svom je srcu čuvala milosrđe Božje u potpunom skladu s svojim sinom Isusom. Njezin je hvalospjev na pragu Elizabetina doma bio posvećen milosrđu koje se proteže od koljena do koljena. Svaki čovjek je uključen u te proročke Marijine riječi. Blaženoj Djevici Mariji upravimo staru no uvijek novu molitvu *Salve Regina* da se nikada ne umori svratiti svoje milostive oči na nas i da nas učini dostojnima promatrati lice milosrđa njezina Sina Isusa. Drugi vatikanski sabor je za Mariju rekao ona se u svojoj majčinskoj ljubavi brine za braću i sestre svog Sina koja su još na hodočašću i nalaze se u opasnostima i nevoljama dok ne prispiju u blaženu domovinu. Peti nas dio poziva da izađemo iz sebe i budemo otvoreni prema drugima u solidarnosti i dijalogu. Šesti dio govori o pastirima tj. svećenicima koji slikovito pomažu svom stada vjernicima da budu i ostanu uz Učitelja. Sedmi dio govori o periferijama egzistencije. Crkva se svojom porukom ne može ograničiti na individualno osobno i unutar crkveno područje ne može se povući u sakristiju. Ona mora biti kvasac, sol i svjetlo svijeta angažirati se za život svijeta. Temeljno značenje za ispravan društveni poredak ima pitanje pravednosti. Prema

Ciceronu pravednost se sastoji u tome da se svakomu dadne njegovo. Augustin je naznačio temeljno značenje pravednosti za državu: Što su drugo carstva kada im manjka pravednost nego velike razbojničke družine razbojničke družine nisu ništa drugo nego mala carstva. To je skupina ljudi kojom zapovijeda vođa i koja se dogovorom udružuje u zajednicu carstva. Osmi dio naglasak stavlja na idole ovog svijeta moć i bogatstvo. Kršćanin je pozvan da ovom svijetu donosi vrijednosti koje su Isusove, a to je prije svega ljubav prema bratu čovjeku, a ne moć i novac. Deveti dio naglasak stavlja na kulturu dobra. To je skupina ljudi kojom zapovijeda vođa i koja se dogovorom udružuje u zajednicu i plijen dijeli prema čvrstom sporazumu. Milosrđu se prigovara zauzimanje za pravednost i da služi tome da se milostinjom krpaju socijalne mreže, a sam sustav se ne oblikuje pravednije. Adam Smith tvorac je teorije liberalne privrede. On je u prevladavanju socijalnih problema svoga vremena nije se htio oslanjati na ljubav prema bližnjemu i milosrdnu dobrotvornost nego se okoristiti čovjekovim vlastitim interesom odnosno težnjom za dobitkom. Nije gradio na altruizmu nego na egoizmu uzdajući se da će „nevidljiva ruka“ tržišta uspjeti ostvariti socijalni poredak. Ta pretpostavka nije uspjela jer se pokazala socijalna bijeda ranog kapitalizma. Liberalizam i kapitalizam ravnaju se jednostranom i pogrešnom slikom čovjeka. Govore o modernoj socijalnoj državi uslijed masovnoga osiromašenja u 19.stoljeću uzrokovanog industrijskim razvojem što je dovelo do protivnog razvoja drugačije vrste. Socijalnoj državi nije stalo samo do pomoći i ublažavanja siromaštva i nevolja u pojedinom slučaju nego i do uklanjanja kolektivnoga siromaštva koje se poima kao loše socijalno stanje. Ideja moderne socijalne države nailazi na granice i prepreke zbog razvoja tehnologije jer se rad obavlja dvostruko više strojevima i elektronikom što izaziva nezaposlenost. Danas stvarni problem proizlazi iz gospodarskih i financijskih procesa globalizacije. Oni dovode do toga da nacionalne ekonomije mogu djelovati samostalno, te upadaju u globalne ovisnosti. Deseti ujedno posljednji dio u središte stavlja Mariju majku Isusa Krista. Marija je konkretna slika odnosno uzor Božjeg, ljudskog kršćanskog života. Ona je tip Crkve pa je i tip kršćanskog milosrđa za suradnicu u velikom djelu otkupljenja. Našla je milost kod Boga (Lk 1,30). Time kazujemo da ona ništa nije po sebi, ona je sve po čistoj milosti. Samo je ponizna službenica Gospodnja (Lk 1,38). Sva slava ne pripada njoj nego jedino Bogu kojem ništa nije nemoguće. Posvuda je samo skromno oružje Božjeg milosrđa. Za Martina Luthera Marija je praslika *sola gratia*, samo po milosti. Izabrana je. Euharistija je zajedništvo koje je dar Božji ostvaruje kao duhovno jedinstvo koje nas vjernike povezuje sa svetima i blaženima kojima se ne zna boja. Njihova svetost pritječe u pomoć našoj slabosti te tako Crkva može svojom molitvom i životom izići ususret slabosti jednih svetošću drugih. Živjeti u svim

blagodatima Kristova odkupljenja kako bi oproštenje bilo protegnuto do krajnjih granica do kojih dopire Božja ljubav.

1. KRISTOVA NOVOST

1.1. Zagrljaj Božjeg milosrđa

Kršćanska novost je sam Krist. Njegove riječi i djela spasenja su riječi spasenja i života jer je on spasenje i život. U Crkvi se ispovijeda bitna istina vjere i svatko tko je prihvaća u punini sakramentalnog života nalazi smjerokaz i potporu da živi kao Kristov učenik postavljajući si kao cilj svetost. Lijepa stvarnost vjere za naš život je Božje milosrđe. Božja ljubav je tako velika i duboka prema nama, ljubav koja nikada neće minuti uvijek drži našu ruku i podupire nas ponovno diže i vodi. Apostol Toma u Ivanovu evanđelju doživljava iskustvo Božjeg milosrđa koje ima konkretno lice Isusa uskrsloga. Toma ne vjeruje drugim apostolima da su vidjeli Gospodina. Nije mu dovoljno Isusovo najavljeno obećanje da će treći dan uskrsnuti. On želi vidjeti, staviti svoj prst u mjesto čavala i svoju ruku u njegov bok. Isus ne ostavlja nevjernog Tomu u njegovoj nevjeri nego je strpljiv s njim. Daju mu vremena ne zatvara vrata čeka ga. Toma sam prepoznaje slabu vjeru i svoje siromaštvo. Gospodin moj i Bog moj tim riječima Toma odgovara na Isusovu strpljivost koja je puna vjere i ljubavi za njega. Pušta ga da ga obuzme božansko milosrđe vidi ga pred sobom u rukama na nogama i probodenom boku i nanovo nalazi vjeru. On je novi čovjek nije više nevjerni Toma nego Toma koji vjeruje. Petar je triput zatajio Isusa kada mu je trebao biti najbliži. Kada je dotakao dno Petar susreće Isusov pogled koji mu šutnjom govori Petre ne boj se svoje slabosti. Uzdam se u mene. Petar shvaća i osjeća Isusovu ljubav i plače. Dvojica Isusovih učenika iz Emausa u početku su tužni i bez nade Isus ih tada ne napušta nego im se pridružuje na njihovu putu. Strpljivo im objašnjava Pisma koja govore o njemu i pridružuje im se za stolom. Bog je strpljiv s nama jer nas ljubi, a tko ljubi taj razumije, nada se, poklanja povjerenje ne napušta ne ruši mostove i zna oprostiti. On nas uvijek čeka i kad smo udaljeni od njega. Nikada nije daleko i ako mu se vratimo spreman je zagrliti nas. Prispodoba o milosrdnom ocu govori nam da otac nikad ne zaboravlja sina ma koliko god se udaljio od oca. Sin je uvijek bio u očevu srcu mislio je na njega svaki dan i trenutak. Čim ga je ugledao otac odnosno Bog trči mu u susret i grli ga nježno. Važno je naglasiti da je to bez prijekora vratio se. U tom zagrljaju krije se sva radost Očeva. Isus nam pokazuje Božju milosrdnu strpljivost da ponovno nađemo uvijek povjerenje i nadu. Romano Guardini govori da Bog odgovara na našu slabost svojom strpljivošću i to je razlog naše vjere i nade. To je poput dijaloga između naše slabosti i Božje strpljivosti. Upuštajući se u njega daje nadu. Božja strpljivost u nama mora naći hrabrost da se vratimo njemu kako god sagriješili.

Možemo ući u Isusove rane i stvarno ga dotaknuti svaki put kada s vjerom primamo sakramente. U Isusovim ramama smo sigurni tu se očituje beskrajna ljubav njegovog srca. Sveti Bernard se pita na što može računati. Zaključuje da je moja zasluga Božje milosrđe. Ne oskudijevam zaslugama sve dok je on bogat milosrđem. Gospodin ima milosrđa u izobilju, a ja obilujem u zaslugama. Hrabrost je povjeriti se Isusovu milosrđu pouzdam se u njegovu strpljivost da se uvijek sklanjam u rane njegove ljubavi. Trebamo dopustiti da nas zahvati Božja ponuda. Ona je nježnost ljubavi. Za Boga nismo brojevi nego smo važni najvažniji smo mu od svega što ima.¹

1.2. Svjetlo vjere

Potrebno je uvidjeti narav svjetla vjere jer kad se njezin plamen ugasi i ostala svjetla gube na svojoj snazi. Svjetlo vjere posjeduje jedinstveno obilježje jer je sposobno prosvijetliti cijeli ljudski život. To svjetlo proizlazi iz izvornog vrela odnosno dolazi od Boga. Vjera koju primamo od Boga kao nadnaravni dar je svjetlo na putu svjetlo koje nam predstavlja putokaz na našem životnom putu. Ona seže iz prošlosti i budućnosti. S jedne strane seže iz prošlosti i svjetlo je ishodišnog spomena Isusova života gdje se očitovala njegova potpuno pouzdana ljubav sposobna pobijediti smrt. Vjera je svjetlo koja dolazi iz budućnosti koje pred nama otvara obzorja budućnosti i izvodi nas iz našeg izoliranog ja i vodi prema širini zajedništva. Ona nije nesnošljivost, već raste u suživotu s drugima. Vjernika istina čini poniznim jer je svjestan da više mi posjedujemo istinu ona nas posjeduje i obuhvaća. Sigurnost vjere omogućava nam da krenemo ususret drugima svjedočeći u dijalogu sa svima.²

1.3. Kršćanska poruka

U evanđelju koje se čita na vazmenom bdijenju vidimo da žene prve odlaze na Isusov grob s miomirisima da pomažu njegovo tijelo. One idu učiniti samilosti i ljubavi prema dragoj pokojnoj osobi kako to i mi danas činimo. Slijedile su Isusa, slušale ga i prihvaćale u svom dostojanstvu i pratile ga do kraja na Kalvariji i u trenutku skidanja s križa. Dok su išle na grob obuzela ih je neka tuga i žalost jer ih je Isus napustio bio je mrtav i njegov život je završio. U

¹ Usp. Papa FRANJO, *Crkva milosrđa*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014., str.19.

² *Isto*, str. 13-16.

trenutku odlaska na grob u ženama je postojala ljubav prema Isusu koja ih je nagnala da se zapute na grob. Došavši na grob događa se čudo koje ih je uznemirilo i poremetilo njihove planove. Vide kamen odvaljen s groba, ali ne nalaze Gospodinova tijela. Budi u njima sumnje pokreće pitanja. Novost nas često plaši. Novost koju nam Bog donosi je novost koju Bog od nas traži. Nalik smo apostolima iz evanđelja. Volimo se držati svojih sigurnosti. Bojimo se Božjih iznenađenja. On nas uvijek iznenađuje.³ Isus nije umrli on je uskrsli on je živ. Isus nije više u prošlosti, već živi u sadašnjosti. On je vječno Božje sada. Božja novost se predstavlja pred očima žena i učenika i svih nas. Pobjeda nad zlom i grijehom i nad svim onim što guši život i daje mu manje ljudsko lice. Prihvatiti da je Uskrsli Isus ulazi u naš život znači primiti ga kao prijatelja s pouzdanjem.

1.4. Revolucija slobode

Krštenje je sakrament po kojem prelazimo iz onoga pod Zakonom na ono pod milošću. To je pokret ,revolucija. Revolucija koja dovodi do preobrazbe povijesti koja mijenja ljudsko srce. Benedikt 16. o revoluciji govori kao o najvećoj promjeni povijesti čovječanstva. Mi smo revolucionari te revolucije jer idemo tim putem najveće promjene povijesti čovječanstva. Kršćanin ako u ovom vremenu nije revolucionar nije kršćanin. Mora biti revolucionar po milosti milost koju nam otac daje po Isusu Kristu raspetom, umrlom i uskrsлом čini nas revolucionarima. U svojoj poslanici Rimljanima apostol Pavao se obraća našim precima u vjeri: Niste više pod Zakonom nego pod milošću (Rim 6,14). Živjeti pod milošću odnosi se na našu radost i našu slobodu. Slobodni smo jer živimo pod milošću. Nismo robovi Zakona jer nas je Krist oslobodio i dao nam slobodu, punu slobodu djece Božje koju živimo pod milošću. To iskustvo doživljava apostol Pavao nakon susreta s Isusom na putu za Damask on mijenja svoje poglede i životne planove i prima krštenje. Bog preobražava njegovo srce. Bio je osoba koja je progonila Crkvu i kršćane, a onda se događa preokret postaje istinski kršćanin. Postaje apostol hrabri svjedok Isusov do mjere da se ne boji podnijeti mučeništvo. Savao koji je želio poubijati sve one koji su naviještali evanđelje na kraju daje svoj život za naviještanje evanđelja. Svi smo grešnici, ali milost Isusa Krista od grijeha, spašava nas od nas.

³ Usp. Papa FRANJO, *Misericordiae vultus, Bula najave izvanrednog jubileja milosrđa*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015., str. 5-12.

1.5 Biti s Kristom

Krenuti od Krista znači biti u prisnom odnosu s njim. To je Isusova poruka učenicima na Posljednjoj večeri kada se priprema za najveći dar ljubavi- žrtvu križa. Isus koristi sliku trsa i loze i kaže: Ostanite u mojoj ljubavi ostanite nacijepljeni na mene kao što je trs nacijepljen na lozu. Ako smo s njim sjedinjeni možemo donijeti plod i to je prisnost s Kristom Ostatu u Isusu. To znači ostati nacijepljen na njega u njemu i s njim. Učenik na prvom mjestu treba biti s učiteljem slušati ga i učiti od njega to vrijedi uvijek to je hod koji traje cijeli život. Biti u Gospodinovoj prisutnosti znači dopustiti mu da me gleda. Ponovno krenuti od Krista znači nasljedovati ga u izlaženju iz sebe i ići ususret drugima. U središtu je vlastiti život Krista i tada dolazi do decentralizacije.⁴ Što se više sjedinjujemo s njim on postaje središte naših života što više izlazimo iz sebe to se više otvaramo drugima. Kateheta je svjestan da je primio dar vjere i daje ga drugima. Poziv kateheta nije posao nego čisti dar primljeni i preneseni dar. Sveti Pavao kaže da nas ljubav Kristova potiče. Ponovno krenuti od Krista znači ne bojati se ići s njim na periferiju .Primjer proroka Jone uči nas da se ne bojimo izaći iz sebe i Boga slijediti jer Bog uvijek ide dalje. Bog se ne boji.

⁴ Usp. *Crkva milosrđa*, str. 35-42.

2. SIROMAŠNA CRKVA ZA SIROMAŠNE

2.1. Čuti vapaj siromašnih

Pozornost prema siromašnima onima koji su materijalno ,duhovno ili materijalno siromašni ne proizlazi iz činjenice da su oni ekonomski ili društveni i pastoralni problem, već iz temeljne svijesti da je Bog Ljubav koji je i sam postao siromah među siromašnima te tako siromasima osigurao povlašteno mjesto u svom životu i službi. Pojam Siromašna Crkva za siromašne pape Franje je misao koja evanđeoski određuje i usmjerava ljude da se opredijele za siromaštvo i služenje siromašnima nastavljajući tako povijest ljubavi Crkve koja je uvijek bila sredstvo oslobođenja, uključivanja i promicanja siromašnih u perspektivi Kristove ljubavi i slobode koja ne pruža samo stalnu, konkretnu i velikodušnu solidarnost već preuzima djelatnu brigu oko potvrđivanja dostojanstva osobe, izgrađivanje civilizacije koja se s punim pravom može nazvati humanom i postizanje pravde. Svi kršćanski vjernici i zajednice pozvani su biti Božje oruđe za oslobođenje i promicanje siromašnih tako da se i oni mogu u potpunosti uključiti u društvo. Trebamo biti pozorni i čuti vapaj siromašnoga i priteći mu u pomoć. Dobi Otac želi čuti vapaj siromašnih vidio sam jade svoga naroda u Egiptu i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znade su mi muke njegove zato sam sišao da ga izbavim... Zato hajde ! Ja te šaljem (Iz 3,7-8.10). Crkva je shvatila zahtjev za slušanjem toga vapaja polazeći od samog oslobađajućeg djelovanja u milosti u svakom pojedincu. Nije posrijedi poslanje određeno samo za neke. Vođena je evanđeljem milosrđa i ljubavi prema čovjeku. Crkva sluša vapaj za pravdom i želi na njega odgovoriti svim svojim silama. Razumije Isusov zahtjev učenicima Podajte mi jesti (Mk 6,36). To je suradnja u uklanjanju strukturnih uzroka siromaštva i promicanje cjelovitog razvoja siromašnih počevši od najjednostavnijih gesta solidarnosti dajući odgovore na konkretne potrebe s kojima se susrećemo. Opredjeljenje za siromašne za Crkvu je teološka prije nego kulturna, sociološka, politička. Bog svoje milosrđe pokazuje najprije siromasima. Božje davanje prvenstva siromašnima ima posljedice u životu kršćanskih vjernika koji su pozvani imati isto mišljenje kao u Isusu Kristu (Fil 2,5). Opredjeljenje za siromašne Crkva shvaća kao osobni oblik povlaštenosti u oživotvorenju kršćanske ljubavi, a o njemu svjedoči čitava kršćanska predaja. Benedikt XVI. kaže da je to opredjeljenje sadržano u kristološkoj vjeri u onoga Boga koji je za nas postao siromašan da nas obogati svojim siromaštvom. Zbog toga papa želi siromašnu Crkvu za siromašne. Siromašni imaju dioništvo u *sensus fidei*, preko vlastitih patnji spoznavanju Krista patnika. Pozvani smo otkriti u njima, posuditi im naš glas u

njihovim težnjama, biti njihovi prijatelji slušati ih i razumjeti i prihvatiti tajanstvenu mudrost koju Bog preko njih želi podijeliti s nama.⁵

2.2. Zajednički dom

Crkva je jedna i ta je Crkva sama u sebi jedinstvo. „Crkva je raširena u cijelom svijetu. Katekizam Katoličke Crkve kaže da je Katolička Crkva rasuta po svijetu ima jednu vjeru, jedan sakramentalni život, jedno apostolsko nasljeđe jednu zajedničku nadu, istu ljubav“.⁶ Jedinstvo u nadi, vjeri, ljubavi jedinstvo u sakramentima i otajstvu to su stupovi koji drže zajedno Crkvu. U suvremenom svijetu kao i kroz povijest dolazi do ugroze jedinstva Crkve. Mi ne živimo to jedinstvo. Javljuju se nerazumijevanja, sukobi i napetosti i podjele koje ranjavaju jedinstvo i tada Crkva nema pravo lice, ne očituje se ljubav koju Bog želi. Treba se truditi graditi zajedništvo, učiti se zajedništvu nadići nerazumijevanja i podjele počevši od obitelji i crkvenih stvarnosti u ekumenskom dijalogu. Ovo je doba u kojem svi trebamo jedinstvo u kojem svi trebamo pomirenje i zajedništvo, a Crkva je dom zajedništva. Poniznost protiv ispraznosti i oholosti; poniznost, blagost, velikodušnost i ljubav radi očuvanja jedinstva. Postavlja se pitanje koliko svaki pojedinac doprinosi jedinstvu u obitelji, župi i zajednici ili smo na štetu njima svojim klevetama i ogovaranjem. Ogovaranja ranjavaju. To je zlo. Prije nego što počne ogovarati kršćanin se mora ugristi za jezik odnosno mora zašutjeti. Pitanje je i poniznosti, imam li strpljenja strpljivo i cjelivati rane nanesene zajedništvu.

⁵ Usp. Walter KASPER, *Milosrđe, temeljni pojam evanđelja - ključ kršćanskog života*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015., str. 202.

⁶ *Crkva milosrđa*, str. 38-39.

2.3. Kuća koja sve prima

Svetost Crkve je obilježje prisutno svijesti prvih kršćana koji su se jednostavno nazivali sveti (Dj 9,13.32-41; Rim 8,27; 1 Kor 6,1) bili su sigurni da je Crkva Božje djelo, a Duh Sveti posvećuje Crkvu. Crkva je sveta jer proizlazi od Boga koji je svet i vjeran i ne ostavlja je u vlasti smrti i zla (Mt 16,18). Sveta je jer je Isus Krist svetac Božji (Mk 1,24) jer je s njome sjedinjen na neraskidiv način (Mt 28,20). Vodi je Duh Sveti koji je čisti, mijenja i obnavlja. Nije sveta po našim zaslugama nego je Bog čini svetom. Ona je plod Duha Svetoga i njegovih darova. Duh Sveti jest taj koji u svojoj ljubavi Crkvu čini svetom. Crkvu čine grešnici, a to smo svi mi pozvani prepustiti se Bogu da nas promjeni, obnovi i posveti. Kroz povijest je bilo nekih tvrdnji da je Crkva samo Crkva neporočnih oni koji su potpuno dosljedni, a ostale treba udaljiti. To je hereza i neistina. Crkva koja je sveta ne odbacuje grešnike. Ne odbacuje nikoga nego prihvaća i otvorena je za najudaljenije. Poziva sve da dopuste da ih obavije milosrđe, nježnost i oproštenje Oca koji svima pruža mogućnost da ga susretnu da idu prema svetosti. Crkva svima nudi mogućnost da kroče putem svetosti koji je kršćaninov put. Na putu svetosti susrećemo Isusa Krista u sakramentima osobito u euharistiji i ispovijedi prenoseći Božju riječ i daje nam život u ljubavi prema svima. Dopustimo da nas zarazi Božja svetost. Svaki je kršćanin pozvan na svetost.⁷ Svetost se ne sastoji u činjenju izvanrednih stvari nego u puštanju da Bog djeluje. To je susret naše slabosti sa snagom njegove milosti. To znači imati povjerenja u njegovo djelovanje koje nam omogućuje živjeti u ljubavi čineći sve s radošću i poniznošću na slavu Božju i u službi bližnjemu. Želimo li biti sveti Gospodin nas sve čeka raširenih ruku čeka nas da bi nas pratio na tom putu svetosti

⁷ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Lumen gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi*, (21. XI. 1964.), u: Dokumenti, Zagreb, 1986., br. 39-42.

2.4. Kuća u kojoj vlada sklad

Izraz katolički dolazi od grčkog *katholon* što znači otvoren svima, cjelokupnost. Crkva je katolička u tri osnovna smisla. Crkva je katolička jer je mjesto, kuća u kojoj se naviješta vjera u cjelini, u kojoj se spasenje koje nam je donio Krist nudi svima. Crkva nam omogućava susresti Božje milosrđe koje nas mijenja jer je u milosrđu prisutan Isus Krist koji joj daje da ispovijeda pravu vjeru puninu sakramentalnog života i autentičnost zaređenih službenika. Svi su djeca u toj kući. Nije elitna skupina koja se tiče samo nekih. Naviještati i svjedočiti vjeru nije nešto što je pozvana činiti, već se tiče svakog od nas. Ona je katolička jer je sveopća, raširena po cijelom svijetu i naviješta evanđelje svima. Kuća je to u kojoj vlada sklad gdje se jedinstvo i različitost povezuju zajedno da budu bogatstvo. Život Crkve je raznolikost, a kada želimo nametnuti tu raznolikost svima ubijamo Duha Svetoga koji je tvorac toga jedinstva u različitosti toga sklada da nas učini katolicima tj. Crkvu koja je katolička i sveopća.

2.5. Poslana nositi radosnu vijest cijelom svijetu

Da je Crkva apostolska znači istaknuti duboku vezu koju ima s apostolima s malom skupinom ljudi koje je Isus pozvao k sebi, pozvao ih je po imenu, da ostanu s njim i da ih pošalje pripovijedati (Mk 3,13-19). Apostol je grčka riječ, a znači poslan. Apostol je osoba koja je pozvana nešto činiti i apostole je izabrao pozvao i poslao Isus da nastave njegovo djelo odnosno da mole što je prvi apostolov zadatak, a drugi je naviještati evanđelje. Kršćanin znači slijediti Isusa na njegovu putu na Kalvariji prema križu i uskrsnuću. U svom zemaljskom poslanju Isus je prolazio putevima Svete zemlje. Pozvao je dvanaesticu jednostavnih ljudi da ostanu s njim da dijele njegov put i da nastave njegovo poslanje. Izabrao ih je usred naroda punog vjere u Božja obećanja. Govorio je svima bez razlike malima i velikima mladom bogatašu i siromašnoj udovici i donio je Božje milosrđe i oprostjenje. Bog je takav on uvijek čini prvi korak. U velikom tjednu doživljavamo vrhunac toga puta toga Božjeg plana ljubavi koji prožima cijelu povijest odnosa između Boga i ljudskog roda. „Crkva je apostolska zato jer se zasniva na propovijedanju apostola, na vlasti koju im je dao sam Krist“.⁸ Naša vjera i Crkva ne temelji se na nekoj ideji filozofiji, već na samom Kristu. Sveti Pavao uspoređuje kršćane sa živim kamenjem od kojeg

⁸ *Crkva milosrđa*, Kršćanska sadašnjost, str 79.

je sagrađeno zdanje koje je Crkva. To zdanje temelji se na apostolima, a kamen koji sve drži sam je Krist. Crkva je slikovito biljka koja je tijekom stoljeća rasla i razvijala se i donosila plodove. Njezini su plodovi duboko usađeni u Njega i ono je temeljno iskustvo Krista kojeg su imali apostoli koje je Isus izabrao i poslao dopire sve do nas. Katekizam Katoličke Crkve kaže da je Crkva apostolska jer pomoću Duha koji u njoj prebiva čuva i prenosi nauk, dobar poklad zdrave riječi koje je čula od apostola. Crkva je kroz stoljeća čuvala dragocjeno blago koje predstavlja Sveto pismo. nauk, sakramenti, služba pastira tako da možemo biti vjerni Kristu i dionici njegova života.⁹

⁹ Usp. *Milosrđe, temeljni pojam evanđelja, ključ kršćanskog života*, str. 199.

3. U SLUŠANJU DUHA SVETOGA

3.1. *Prepustiti se vodstvu Duha Svetoga*

Duh Sveti vodi Crkvu i svakog pojedinca usmjerava prema Istini. Sam Isus kaže apostolima: Duh Sveti upućivat će vas u svu istinu (Iv 16,13) jer je on sam Duh Istine (usp. Iv 14,17; 15,26; 16,13). Postavlja se pitanje postoji li doista istina što je istina možemo li je spoznati. Primjer nam je Poncije Pilat rimski namjesnik kojem Isus otkriva dubok smisao svoga poslanja. Što je istina Pilat ne uspijeva shvatiti da je Istina pred njim ne uspijeva vidjeti lice istine. Istina je sam Isus koja u punini vremena tijelom postade (Iv 1,14) došla je među nas kako bismo je upoznali. Istina se ne prima kao stvar, već se s njome susreće. Ona nije nešto što se posjeduje već je susret s Osobom. Duh Sveti nas vodi prema istini tako da podsjeća i u srca vjernika utiskuje riječi koje je Isus rekao i po tim riječima Božji zakon kako su ga naviještali i starozavjetni proroci biva upisan u ljudsko srce i postaje u nama vrijednosno načelo u donošenju odluka i načelo kojim se vodimo u svakodnevnom djelovanju postaje naše životno načelo. Time se ostvaruje Ezekielovo proročanstvo. Očistit ću vas od vaših nečistoća i od svih kumira vaših. Dat ću vam novo srce, nov duh udahnut ću u vas. Izvor svih naših djela duboko je u nama: srce treba obratiti Bogu, a Duh Sveti preobražava naše srce ako mu ga otvorimo. Ako nas Bog ne prosvjetljuje iznutra naš kršćanski život bit će površan. Crkvena predaja tvrdi da Duh istine djeluje u našem srcu probuđujući onaj osjećaj vjere odnosno *sensus fidei*. Po njemu kako ističe Drugi vatikanski koncil Božji narod pod vodstvom crkvenog učiteljstva nepokolebljivo prijanja uz prenesenu vjeru, produbljuje ju ispravnim sudom i u životu potpuno primjenjuje (LG 12). Prihvaćanje riječi i istina vjere kako bi postale život ostvaruje se i raste po djelovanju Duha Svetoga. Primjer nam je Marija koja u sebi pohranjivaše sve te događaje i prediraše ih u svom srcu (Lk 2,19.15). Gledajući Marijin primjer treba naučiti ponovno živjeti njezin da, njezinu potpunu otvorenost za prihvaćanje Sina Božjeg u vlastitom životu koji je od tog trenutka i preobražen. Po Duhu Svetom Otac i Sin se nastanjuju u nama: mi živimo u Bogu i od Boga. Trebamo prepustiti Duhu Svetom da nas preplavi svojim svjetlom jer nas on uvodi u Božju istinu, jer je Bog jedini Gospodar našeg života. Kršćanin je uvijek kršćanin potpuno. Zazivajmo Duha Svetoga češće da nas vodi putem Kristovih učenika.

3.2. Novost, sklad i poslanje

Na Pedeseticu razmatramo i ponovno u liturgiji doživljavamo izlivanje Duha Svetoga kojeg je Krist poslao svojoj Crkvi. Milosni je to događaj koji je ispunio dvoranu Posljednje večere u Jeruzalemu, a zatim se proširio po cijelom svijetu. Sveti Luka nas ponovno vodi u Jeruzalem na gornji kat kuće gdje su se okupljali apostoli. Prva karakteristika je buka koja je iznenada došla s neba kao kad se digne silan vjetar koji je ispunio kuću, zatim kao neki razdijeljeni jezici koji su se spustili na svakog od apostola. Buka i ognjeni jezici konkretni su i jasni znakovi koji zahvaćaju apostole ne samo izvana nego i iznutra duboko su u njihovim srcima i umovima. Posljedica toga je da su se apostoli napunili Duha Svetoga koji oslobađa svoju neodoljivu snagu sa zadivljujućim plodovima: počeli su govoriti drugim jezicima kako im Duh davaše zboriti. Novost nas uvijek pomalo plaši jer se osjećamo sigurnima ako držimo stvari pod kontrolom. Mi smo ti koji gradimo i planiramo svoj život prema vlastitim zamislima i ukusima. Bog se objavljuje i donosi novost- preobražava i traži da se potpuno pouzdamo u njega. Novost nije svrha samoj sebi, već traženje nečeg novog da se razbije dosada. Bog unosi u život nešto što se doista ostvaruje i ispunjava, nešto što nam daruje pravu radost i vedrinu jer nas Bog ljubi i želi naše dobro. Druga karakteristika je da Duh Sveti naizgled unosi nered u Crkvu jer donosi različitost darova i karizmi. On je Duh jedinstva što ne znači jednoličnost nego dovođenje svega u sklad. U Crkvi je tvorac sklada Duh Sveti. Duh Sveti je *ipse harmonia est*. On je sam sklad. Jedino on može potaknuti različitost, pluralnost i raznolikost i istodobno stvoriti jedinstvo. Kada se mi zatvaramo u svoje partikularizme, isključivosti tada unosimo podjele i razdor. Želimo stvarati jedinstvo prema ljudskim planovima to završava tako da uvodimo jednoličnost i standardizaciju. Prepustimo li se Duhu da nas vodi tada različitost, bogatstvo i raznolikost nikada ne postaju izvor sukoba jer nas on potiče da iskusimo različitost u zajednici Crkve. Posljednja točka je da su drevni teolozi govorili da je duša neka vrsta lađe s jedrom. Duh Sveti je vjetar koji puše u jedro kako bi lađa išla naprijed, a udari i naleti vjetra su darovi Duha Svetoga. On nas uvodi u otajstvo Boga i spašava nas od opasnosti gnostičke Crkve i auto referentne okrenute samoj sebi, samodostatne Crkve zatvorene u sebe i skućene iza svoje ograde. Potiče nas da otvorimo vrata i izađemo iz sebe kako bismo naviještali i svjedočili dobar život evanđelja prenoseći radost vjere i susreta s Kristom. Duh Sveti je duša poslanja. On je

najveći dar uskrslog Krista njegovim apostolima, ali on želi da taj dar dođe do nas. Duh *Paraklitus* - Tješitelj daje hrabrost prositi evanđelje.¹⁰

¹⁰ Usp. *Misericordiae vultus Bula najave izvanrednog jubileja milosrđa*, str. 30-35.

4. NAVJEŠTAJ I SVJEDOČENJE

4.1. Ne bojati se

Hoditi zajedno u Crkvi pod vodstvom pastira koji imaju posebnu karizmu i službu znak je djelovanja Duha Svetoga. Crkvenost je temeljna karakteristika za svakog kršćanina, za svaku zajednicu i svaki pokret. Crkva je ona koja mi donosi Krista i dovodi me Kristu paralelni putevi su opasni. Kada govorimo o temi svjedočenja i naviještanja služimo se tekstom iz Djela apostolskih (5,12-42) koji se čita u liturgiji treće vazmene nedjelje. U tekstu se prenosi kako se zahvaljujući prvom propovijedanju apostola Jeruzalemom ponio glas da je Isus prema Pismima, uistinu uskrsnuo i da je Mesija kojeg su proroci naviještali. Njihova se vjera temeljila na snažnom i osobnom iskustvu Krista umrloga i uskrsloga, pa se nisu bojali ničega i nikoga. Pogani su im pružali mogućnost da idu Isusovim stopama i budu mu slični da svjedoče svojim životom. Povijest prve kršćanske zajednice govori nam da kada neka osoba doista poznaje Isusa Krista i vjeruje u njega doživljava njegovu prisutnost u životu i snagu njegova uskrsnuća jednostavno mora drugima prenositi to iskustvo. Ako osoba naiđe na protivštine i nerazumijevanja ponaša se kao Isus u svojoj mucij odgovara s ljubavlju i snagom istine.

4.2. Nositi Božju riječ

„Pogađa snaga Petra i drugih apostola“.¹¹ Petar i apostoli su hrabrost, *parresia* naviještali ono što su primili, evanđelje Isusa Krista. Postavlja se pitanje jesmo li mi kadri nositi Božju riječ u sredine u kojima živimo? Vjera se rađa iz slušanja i osnažuje u naviještanju. Navještaj Petrov i apostola se ne sastoji samo od riječi, već vjernost Kristu dotiče njihov život koji dobiva novi pravac svojim životom oni svjedoče vjeru i naviještaju Krista. Zadaća je pastira da se u čovjekovu srcu zapali želja da budu Isusovi učenici misionari. Naviještati životom je svjedočenje. Nedosljednost vjernika i pastira između onoga što govore i što čine između riječi i načina života ruši vjerodostojnost Crkve. Naviještati i svjedočiti možemo jedino ako smo Njemu blizu upravo kao što su Petar, Ivan i drugi apostoli oko Isusa uskrsloga. Klanjati se Bogu ima četiri značenja: znači naučiti biti s njim, zadržati se u dijalogu s njim, osjećajući se da da

¹¹ Crkva milosrđa, str.69.

je njegova prisutnost najistinitija, najbolja i najvažnija od svih. Znači dati mu mjesto koje mora imati. Znači da smo uvjereni pred njim da je jedini Bog našeg života Bog naše povijesti. Znači osloboditi se svojih idola pa i onih najskrivenijih i izabrati Gospodina kao središte glavni put svog života.

4.3. Pozvani naviještati evanđelje

Tri su aspekta kršćanskog poziva: pozvani od Boga, pozvani naviještati evanđelje i promicati kulturu susreta. Pozvani od Boga važno je ponovno oživjeti stvarnost koju uzimamo često zdravo za gotovo. Ne izabrate vi mene nego ja izabrah vas (Iv 15,16). To znači ponovno se vratiti na izvore svoga života. Život u Kristu jamči ono što jamči našu apostolsku uspješnost i plodnost našeg služenja. Plodnost apostolskog rada jamči vjernost Isusu koji nam snažno poručuje: Ostanite u meni i ja u vama (Iv 15,4). Pozvani smo od Boga i pozvani smo ostati s Isusom u jedinstvu s njim. To življenje ostajanje u Kristu označava sve ono što jesmo i što činimo. Ostati s Kristom ne znači izolirati se, odvojiti od drugih nego ostati s njim zato jer ide ususret drugima. Isus je dobri pastir on je naše pravo blago ne uklanjajmo ga iz svog života. Pozvani naviještati evanđelje naglasak se stavlja na pastire da pomognu mladima da budu Isusovi učenici. Bog traži da budemo misionari. Biti misionar ne znači nužno napustiti svoju zemlju, obitelj i prijatelje. Pomozimo mladima da otkriju hrabrost i radost vjere da ih Bog osobno ljubi. To je teško no kada mladi čovjek to shvati osjeti s pomazanjem koje mu daje Duh Sveti to da ga Bog osobno ljubi prati ga kroz cijeli život otkriti radost koju je Bog dao svome Sinu Isusu za naše spasenje. Pozvani promicati kulturu susreta- u ekonomističkom humanizmu koji nam je nametnut u svijetu sadašnjice otvara se put kulturi isključivanja i odbacivanja. Nema mjesta ni za starije ni za neželjeno dijete ljudi nemaju vremena zastati kraj siromaha na pločniku. Čini se da se neki ljudski odnosi ravnaju prema dvjema modernim dogmama to su: djelotvornost i pragmatizam. Potrebno je hrabro ići protiv struje te kulture u kojoj je učinkovitost i sposobnost postizanja rezultata jedini kriterij prosuđivanja stvarnosti, te kulture odbacivanja. Susret i prihvaćanje svih jest solidarnost. Solidarnost i bratstvo su elementi koji našu kulturu čine uistinu čovječnom. Budimo služitelji zajedništva i kulture susreta. Činiti to

bez umišljenosti i preuzetnosti, namećući naše istine nego vođeni poniznom i sretnom sigurnošću onoga kojeg je našla, dostigla i preobrazila.¹²

4.4. Prenositi radost i nadu

Da bismo prenosili radost i nadu potrebno je zauzeti tri jednostavna stava: sačuvati nadu, pustiti da Bog iznenadi. Knjiga Otkrivenja donosi dramatičan prizor ženu sliku Marije i Crkve progoni je Zmaj, đavao koji joj želi proždrijeti sina. To nije prizor smrti nego života jer Bog intervenira i spašava dijete. Zmaj zlo postoji u našoj povijesti ,ali nije snažniji Bog je jači i Bog je naša nada. Svi mi pomalo osjećamo privlačnost mnogih idola koji se postavljaju na Božje mjesto i prividno daju nadu: novac, uspjeh, vlast i užitak. U srcu se javlja osjećaj praznine i samoće koji ih potiče na traženje nadomjestaka prolaznih idola. Potičimo velikodušnost koja karakterizira mlade prateći ih da postanu protagonisti boljeg svijeta. Oni su pokretačka snaga za Crkvu i društvo. Mladima je potrebno prije svega pružiti nematerijalne vrijednosti koje su srce duhovnosti nekog naroda i sjećanje nekog naroda. Solidarnost, duhovnost bratstvo i radost to su vrijednosti koje niču iz korijena duboke kršćanske vjere. Tko je muškarac ili žena nade velike nade koju nam daje vjera Bog djeluje i iznenađuje nas .Bog iznenađuje poput novog vina o kojem govori evanđelje. Traži da mu dopustimo da nas iznenadi svojom ljubavlju i da prihvatimo njegova iznenađenja. Kada se čovjek udalji od Boga nedostaje mu vina radosti i vina nade. Ostanemo li s njim ono teško, grešno on pretvara u novo vino prijateljstva s njim. Kršćanin je radostan nikada nije žalostan .Bog je uvijek uz nas i prati nas. Isus nam je pokazao kakvo je Božje lice to je lice Oca koji nas ljubi. Grijeh i smrt su pobijeđeni zbog toga kršćanin ne smije biti pesimist. Ako smo doista zaljubljeni u Krista osjećamo koliko nas ljubi i naše će srce zapaliti radošću koja će se prenijeti na sve one koji s nama žive.¹³

¹² Isto str. 70.-73.

¹³ Usp. *Misericordiae vultus - lice milosrđa bula izvanrednog jubileja milosrđa*, str. 35-37.

4.5. *Dati sve*

Ljubiti Gospodina ima za posljedicu dati sve upravo sve, sve od samog života za njega. To je ono čime se naša pastoralna služba mora oblikovati i po kojoj mora biti prepoznatljiva. To je lakmus papir koji pokazuje koliko smo duboko prigrlili primljeni dar odgovarajući na Isusov poziv i koliko smo vezani uz osobe i zajednice koje su nam povjerene. Mi nismo izrazi neke strukture ili organizacijske potrebe. Svojom službom autoriteta pozvani smo biti znak prisutnosti i djelovanja Gospodina uskrslog izgrađujući zajednicu u bratskoj ljubavi. I najveća ljubav ako se stalno ne hrani jenjava i gasi se. Sveti Pavao upozorava: Pazite na sebe i na sve stado u kojem vas Duh Sveti postavi nadglednicima da pasete Crkvu Božju koju steče krvlju svojom (Dj 20,28). Izostanak budnosti čini pastira mlakim i rastresenim opsjednutim karijerom. Tada se izlaže opasnosti da poput Petra zaniječe Gospodina premda se formalno predstavlja i govori u njegovo ime potamnjujući svetost hijerarhijske Majke Crkve čineći je manje plodnom. Da bismo bili pastiri znači vjerovati svakog dana u milost i snagu koje nam dolaze od Gospodina premda smo slabi preuzimamo do kraja odgovornost da kročimo ispred stada oslobođeni tereta koji sputavaju zdravu apostolsku hitrost bez oklijevanja u vođenju da bi naš glas bio prepoznatljiv onima koji su prigrlili vjeru ili oni koji još uvijek nisu iz ovog ovčinjaka (Iv 10,16). Pozvani smo da Božji san postane naš vlastiti san. Izaija će reći da Božja kuća ne poznaje isključivanja osoba ili naroda. Pastir znači slušati tihe riječi onoga koji trpi i poduprijeti na putu one koji se boje da će klonuti. Biti spremni ponovno dizati, hrabriti i ulijevati nadu.

5. KRŠĆANI S PUNIM RADNIM VREMENOM

5.1. Izaći iz sebe samih

Kršćanin znači slijediti Isusa na njegovu putu prema Kalvariji prema križu i uskrsnuću. Isus je pozvao dvanaestoricu jednostavnih ljudi da ostanu s njim, da dijele njegov put i nastave njegovo poslanje. Izabrao ih je usred naroda punog vjere u Božja obećanja. Bog nije čekao da mi dođemo k njemu, već je on prvi pošao prema nama bez računice, bez mjere. Isus je živio svakodnevnu zbilju običnih ljudi. Bio je dirnut pred mnoštvom koje se činilo poput stada bez pastira. Zaplakao je ugledavši Martu i Mariju ožalošćene zbog smrti brata Lazara. Pozvao je carinika za svog učenika pretrpio je izdaju prijatelja. On nema svoje kuće jer je njegova kuća narod, njegova kuća smo mi. Njegovo poslanje je otvoriti svima Božja vrata i biti prisutnost Božje ljubavi. U Velikom tjednu doživljavamo vrhunac toga puta, Božjeg plana ljubavi koji prožima cijelu povijest odnosa između Boga i ljudskog roda. Na posljednjoj večeri lomi kruh i dijeli kalež za nas. Božji sin se otvara nama, predaje u naše ruke svoje Tijelo i svoju Krv da bi uvijek bio s nama da bi prebivao među nama. Isus se dragovoljno predao u smrt da bi odgovorio na Očevu ljubav u savršenom jedinstvu s njegovom voljom. Sveti Pavao kaže: Na križu Isus me ljubio i predao samog sebe mene (Gal 2,20). Naglasak se stavlja na to za mene. Živjeti Veliki tjedan sljedeći Isusa znači naučiti izaći iz samog sebe. Znači poći u susret drugima koji žive na rubu društva. Budimo prvi koji će poći braći i sestrama koji su najudaljeniji i zaboravljeni, najpotrebniji razumijevanja, utjehe i pomoći donoseći im živu prisutnost Isusa milosrdnoga i bogatog ljubavlju. Živjeti Veliki tjedan znači i sve više ulaziti u Božju logiku u logiku križa koja prije svega nije logika smrti nego ljubavi i sebedarja koje donosi život. To znači slijediti logiku evanđelja.¹⁴ Ako ga želimo slijediti i ostati s njim ne smijemo se zadovoljiti da ostanemo zatvoreni u ovčinjaku s devedeset devet ovaca nego moramo izaći kako bismo donijeli Krista. Bog razmišlja kao otac koji očekuje povratak sina i ide mu ususret, vidi kako dolazi dok je još daleko. To znači da je svakoga dana išao gledati vraća li se sin kući. Takav je naš milosrdni Otac. To je znak da ga je čeznutljivo pogledavao s terase svoje kuće. Bog razmišlja kao Samarijanac koji ne prolazi kraj unesrećenoga sažalijevajući ga ili odvrćajući pogled od njega pritječe mu u pomoć ne tražeći ništa zauzvat. Bog razmišlja poput pastira koji daruje svoj život da bi obratio i spasio ovce. Veliki tjedan je milosno vrijeme koje

¹⁴ Usp. *Crkva milosrđa*, str. 87-92.

nam Gospodin daruje da bi otvorio vrata našeg srca, života i naše župe. Izidimo ususret drugima budimo drugima bližnji koji će njima nositi svjetlo naše vjere. Izlazimo s Božjom ljubavlju i nježnošću uvijek u poštivanju i strpljivosti.

5.2 Hoditi

Najljepše iskustvo je biti član Božjeg naroda na putu, u povijesti zajedno sa svojim Gospodinom koji hodi među nama. Dio smo jednog Kristovog stada koji hodi zajedno. Hoditi s našim narodom katkad ispred, katkad usred, a katkad opet iza. Ispred zato da vodim zajednicu, usred zato da hrabrim i podupirem, iza da je držim zajedno. Narod ima dobar nos za nalaženje novih puteva kojima treba hoditi teolozi će reći *sensus fidei*. Važno je hoditi zajedno u suradnji i pomažući jedni drugima bez bježanja u budućnost, bez čežnje za prošlošću. Za vrijeme hoda se razgovara međusobno upoznaje s drugima, te raste u obiteljskom životu i zajedništvu.

5.3 Uzeti križ

Isus je u srcu probudio mnogo nade prije svega u jednostavnom, siromašnom narodu svojim ulaskom u Jeruzalem. Znao je shvatiti ljudske bijede pokazao je lice milosrdnog Boga i prigruo se da ozdravi tijelo i dušu. Velika je Isusova ljubav ulazi u Jeruzalem i gleda sve nas. I mi smo mahali palmama dočekali Isusa. Izrazili radost što ga slijedimo što znamo da nam je blizu prisutan usred nas kao prijatelj, brat i kralj to jest sjajni svjetionik našeg života. On je Bog, ali se ponizio da kroči s nama. Naša radost proizlazi iz susreta Isusa koji je među nama. Proizlazi iz spoznaje da s njim nikada nismo sami. Mi pratimo sljedeći Isusa, ali znamo da on prati nas i stavlja nas na svoja pleća. Tu se krije naša radost. Isus ulazi u Jeruzalem kao kralj. On se tome ne protivi ne ušutkuje mnoštvo. Ne ulazi u Sveti grad da primi časti pridržane zemaljskim kraljevima onome koji ima vlast koji vlada. Ulazi da bude izbičevan i izvrijeđan kao što je prorokovao Izaija. Ulazi zato da primi trnovu krunu, štap, grimizni plašt. Njegovo će kraljevstvo biti ismijano. Ulazi zato da uzide na Kalvariju noseći na sebi drvo križa. Isus ulazi u Jeruzalem da umre na križu. Isus uzima na sebe križ uzima zlo, prljavštinu, grijeh svijeta naš grijeh i pere ga svojom krvlju, milosrdem i Božjom ljubavlju. Osjeća sav teret zla na križu i snagom Božje ljubavi ga pobjeđuje, nanosi mu poraz u svom uskrsnuću. Kristov križ prihvaćen

s ljubavlju nikada ne dovodi do žalosti, već do radosti da smo spašeni i što činimo barem djelić onoga što je on učinio na dan svoje smrti, Benedikt XVI. je govorio kardinalima: Vi ste prvaci, ali prvaci rassetog Kralja.

5.4. Evangelizirati

Evangelizacija je poslanje Crkve i to ne nekih nego sviju. Svi moraju biti navjestitelji evanđelja prije svega životom. Apostol Pavao je zavapio: Jao meni ako evanđelja ne navješćujem.¹⁵ Prvi pokretač evangelizacije je Duh Sveti koji djeluje u svakom blagovjesniku koji se prepusti njegovu vodstvu i da u njegova usta stavi do čega on sam ne bi mogao doći dok u isto vrijeme priprema dušu slušatelja da bude otvorena za Radosnu vijest i Kraljevstvo koje naviješta. Za naviještanje evanđelja potrebno je ponovno se otvoriti djelovanju Duha Božjeg bez straha što će od nas tražiti i kamo će nas voditi. On će nas osposobiti da živimo i svjedočimo našu vjeru. Prvi važan učinak djelovanja Duha Svetoga koji vodi i pokreće navještaj evanđelja je jedinstvo i zajedništvo. U Babilonu je započelo razdvajanje naroda i miješanje jezika što je posljedica oholosti i bahatosti čovjeka koji je htio vlastitim silama bez Boga graditi grad i toranj s vrhom do neba (Post 11,4). Na Pedeseticu te su podjele nadvladane. Nositi evanđelje znači da prvi naviještamo i živimo pomirenje, oprostjenje, mir, jedinstvo koje nam Duh Sveti daruje. Na dan Pedesetnice Petar pun Duha Svetoga ustaje zajedno s jedanaesticom i podiže glas, naviješta Radosnu vijest o Isusu koji je dao svoj život za naše spasenje i kojeg je Bog uskrisio od mrtvih. Drugi učinak djelovanja Duha Svetoga je hrabrost naviještati novost Isusova evanđelja svima otvoreno *parresia*, glasno u svakom vremenu i na svakom mjestu. Zato nam evangeliziranje, naviještanje Isusa pruža radost. Sebičnost nam naprotiv pruža gorčinu, žalost i čini nas klonulima. Evanđelje nas podiže. Treći element je nova evangelizacija. „Zadaća je Crkve uvijek iznova otkrivati milosrdno Očevo lice koje je postalo vidljivo u Isusu Kristu“.¹⁶ Crkva koja evangelizira uvijek započinje s molitvom i zazivom, poput Apostola u dvorani Posljednje večere, ognja - Duha Svetoga. Samo vjeran i snažan odnos s Bogom omogućuje nam izlazak iz vlastitih zatvorenosti i otvoreno *parresia* naviještanje evanđelja. Bez molitve naše djelovanje postaje prazno, a naviještanje ne pokreće Duh.

¹⁵ Usp. *Crkva milosrđa*, str. 97.

¹⁶ Davor VUKOVIĆ, Milosrđe u perspektivi nove evangelizacije u: *Diacovensia* 23, br.4, (2015.), 407.

6. PASTIRI KOJI MIRIŠU PO OVCAMA

6.1. Što znači pastiri

Pozvani smo i postavljeni za pastire, ne od sebe samih nego od Gospodina ne zato da služimo sebi samima, već stadu koje nam je povjereno, služiti mu dotle da smo spremni položiti život poput Krista dobrog pastira (usp. Iv 10,11). Pastir znači imati stalnu i svagdašnju skrb za svoje stado ističe Drugi vatikanski koncil i *Lumen Gentium*. Pastir znači prihvaćati s velikodušnošću, hoditi sa stadom, ostati sa stadom. Kraće rečeno: Prihvaćati, hoditi i ostati.

Prihvaćati s velikodušnošću naglasak se stavlja na široko srce koje umije prihvaćati sve muškarce i žene koje susrećemo u svakodnevnom životu i koje tražimo kada se uputimo u obilazak svoje župe i zajednice. Ako naiđemo na otvorenost, dobrotu i raspoloživost iskusit ćemo Božje očinstvo i shvatiti kako je Crkva dobra majka koja uvijek ljubi i prihvaća.

Hoditi sa stadom prihvatiti s velikodušnošću i hoditi. Prihvatiti sve da bi hodio sa svima. Biskup je na putu sa svojim stadom i u svom stadu. To znači pratiti svoje vjernike na njihovom putu i sve one koji će nam se obratiti dijeleći s nama radosti i nade, ali obraćajući se za pomoć nas će doživjeti kao slušatelje koji su ih kadri shvaćati, pomagati i usmjeravati. Hoditi zajedno iziskuje ljubav i naša služba je služba ljubavi govorio je sveti Augustin. Svećenici su naši prvi bližnji. Ljubimo bližnje moj bližnji je i svećenik. On je nezaobilazni suradnik kojemu se treba utjecati za pomoć i savjet. Potrebno je skrbiti za svećenika kao očevi, braća i prijatelji. Vrijeme provedeno sa svećenicima nikada nije izgubljeno vrijeme. Lijepo je biti u stalnom kontaktu sa svećenicima u stalnoj blizini osluškivajući potrebe svećenika. U homiliji na misi krizme papa Franjo je istaknuo da pastiri moraju imati miris ovaca. Budite pastiri koji mirišu po ovcama, prisutni u svom narodu kao Isus dobri pastir. Pastoralna prisutnost znači hoditi s Božjim narodom ,ispred njega da mu pokažemo put kamo treba ići: usred njega da ga jačamo u jedinstvu: iza njega bilo zato da nitko ne zaostane ,ali prije svega da slijedimo njuh Božjeg naroda kako bismo pronašli nove puteve. Biskup koji živi među vjernicima ima otvorene uši da sluša što Duh govori crkvama (Otk 2,7) i glas ovaca preko biskupijskih tijela koja imaju zadaću savjetovati biskupa promičući iskren i konstruktivan dijalog. Preko biskupijskih tijela: prezbiterско, pastoralno i ekonomsko vijeće i savjetnika biskup je s narodom. Ta pastoralna prisutnost omogućuje biskupu da temeljito upozna kulturu i običaje određenog teritorija odnosno bogatstvo svetosti koja je na njemu prisutna. Stil služenja svećenika ljudima neka bude

ponizan i usredotočen na bitno. Pastiri nisu ljudi sa psihologijom vladara, ambiciozni ljudi koji su s Crkvom zaručeni u iščekivanju jedne ljepše i bogatije Crkve. To je sablazan. Ne smijemo čekati neku ljepšu i bogatiju jer tada možemo govoriti o tzv. duhovnom preljubu. Svećenici su učitelji i odgojitelji svoga naroda ne samo riječju nego prije svega konkretnim svjedočanstvom života. Naviještanje vjere traži od svećenika, a onda i svakoga od nas da svoj život uskladimo s onim što druge poučavamo. Misija i život su nerazdvojni.

Prihvaćati i hoditi naglasak se stavlja na postojanost koja ima dva točno određena aspekta: ostati u biskupiji i ostati u toj biskupiji ne tražeći promjenu biskupije ili promaknuća. Ne može se doista poput pastira poznavati vlastito stado, hoditi ispred, liječiti ga naukom, dijeljenjem sakramenata i svjedočanstvom života ako se ne ostane u biskupiji. Tridentски koncil je vrlo aktualan i određuje stalno boravište. Stari zakon o stalnom boravištu nije zastario. Nužan je za dobro pastoralno upravljanje Direktorij *Apostolorum successores* 161. Briga za ostale Crkve i za opću Crkvu može tražiti da biskup neko vrijeme izbiva iz biskupije, ali neka to bude na kratko vrijeme i koliko je stvarno nužno, a ne nešto redovito. Boravljenje se ne traži samo zbog dobre organizacije, nije neki funkcionalni element, već ima teološki korijen. Svećenici i biskupi su zaručeni sa svojom zaručnicom i duboko s njom vezani. Oni su pozvani izbjegavati sablazan da budu biskupi iz zračne luke. Pozvani su da budu blage naravi i urešeni očinskom odlučnošću, poniznošću i samozatajnošću. Otvoreni ljubazni pastiri kročeći sa svojim narodom s ljubavlju i milosrđem. Milost za koju biskupi moraju moliti je da budu svjesni svojih ograničenosti i dozu smisla za humor. Naći načina da se znaju nasmijati na svoj račun, a onda i zbog drugih stvari i ostati sa svojim stadom.

6.2 Svećenici radi služenja

Gospodin Isus je jedini vrhovni svećenik Novog zavjeta. U njemu je čitav Božji narod uspostavljen kao svećenički narod. Gospodin Isus izabrao je neke da javno u Crkvi vrše u njegovo ime svećeničku službu na dobrobit svih ljudi, nastave njegovo osobno poslanje učitelja, svećenika i pastira. On je zbog toga poslan od Oca on šalje apostole, a zatim biskupe i njihove nasljednike kojima su dani kao suradnici prezbiteri koji su njima pridruženi u svećeničkoj službi, pozvani u službu Božjeg naroda. Svećenici su suobličeni Kristu Vrhovnom i Vječnom Svećeniku bivaju posvećeni kao pravi svećenici Novog zavjeta s tim im se pridružuje svećenstvu njihovih biskupa da budu propovjednici evanđelja, pastiri Božjeg naroda i

predsjedat će u bogoslužnim činima osobito u slavljenju Gospodinove žrtve. Oni su dionici svetog nauka i misije Krista jedinog Učitelja. Božja riječ nije vlasništvo svećenika. On svima razdjeljuje Božju riječ koju su sami primili s radošću. Crkva je čuvarica Božje riječi odnosno hranjenje Božjeg naroda vašim naukom, radošću i pružanjem potpore Kristovim vjernicima da budu miomiris vašeg života, da riječju i primjerom izgrađujete Božji dom koji je Crkva. Po svećeničkoj službi duhovna žrtva vjernika postaje savršena, zato da bude pridružena Kristovoj žrtvi koja se po rukama svećenika u ime cijele Crkve prinosi na nekrvan način na oltaru u slavljenju svetih otajstava. Krštenjem se pridružuju novi vjernici Božjem narodu. Sakramentom pokore svećenici otpuštaju grijeh u ime Krista i Crkve dok će svetim uljem davati utjehu bolesnicima i starijima. Slaveći svete obrede uzdižući u različite sate molitve hvale i prošnje oni su glas Božjeg naroda i cijeloga ljudskoga roda. Sudjelujući u poslanju Krista Glave i Pastira u sinovskom zajedništvu s biskupom zadaća je ujediniti vjernike u jednu obitelj da bi ih priveli Bogu Ocu po Kristu u Duhu Svetom. Primjer je uvijek Dobri pastir koji nije došao da mu služe, nego da služi i pokuša spasiti ono što je izgubljeno.

6.3 Nositi pomazanje narodu

Izaijin Sluga Jahvin, kralj David i Isus su pomazanici. Zajedničko im je to što pomazanje koje primaju namijenjeno posvećivanju Božjeg vjernog naroda čiji su služitelji. Njihovo je pomazanje za siromašne, potlačene i zatvorenike. Slika ulja koje se proljeva što silazi s Aronove brade sve do ruba njegovih svetih haljina slika je svećeničkog pomazanja koje se po Pomazaniku širi sve do kraja svemira kojeg predstavljaju haljine. Svete haljine vrhovnog svećenika bogate su simbolizmom. Jedan od njih je ime sinova Izraelovih upisanih na kamenom oniksu kojima je bila ukrašena poramenica oplećka od kojih potječe današnja kazula: šest na kamenu koji ide s desne strane i šest koji ide s lijeve strane. I na napsniku su bila urezana imena dvanaest Izraelovih plemena. To znači da svećenik kada slavi na plećima nosi narod koji mu je povjeren i nosi njihova imena urezana u srce. Pomazanje nije zato da namirišemo sami sebe, a još manje da ga čuvamo u staklenoj posudici jer bi ulje užeglo, a srce postalo gorko. Dobar svećenik se poznaje po pomazanosti njegova naroda. Narod je pomazan uljem radosti to se vidi na licima onih koji idu s mise vidi se da su primili radosnu vijest. Narodu je drago evanđelje koje svećenik propovijeda, a dopire do vjernikova svakodnevnog života kada kao Aronovo ulje silazi sve do rubova stvarnosti, kada prosvjetljuje granična stanja, periferije gdje je vjernički

puk izložen nasrtajima onih koji bi im htjeli oteti vjeru. Sami svećenici ne uspijevaju vidjeti ne razumiju u egzistencijalnoj periferiji vide samo površnost mnoštva koje se stiskalo oko Isusa sa svih strana. Gospodin osjeća snagu božanskog pomazanja koja dolazi do ruba njegove haljine. Svećenik koji malo izlazi iz sebe koji malo pomazuje gubi ono najbolje od puka ono što može probuditi najdublji dio njegova svećeničkog srca. Tko ne izađe iz sebe umjesto da postane posrednik postaje pomalo mešetar i upravitelj. Mešetar i upravitelj su već primili svoju plaću ne stavljajući na kocku vlastitu kožu i srce, ne primaju zahvalnost koja izlazi iz srca. Odatle dolazi nezadovoljstvo nekih koji na posljetku postanu žalosni svećenici pretvoreni u neku vrstu sakupljača starina ili novina umjesto da budu pastiri s mirisom ovaca. Budite pastiri s mirisom ovaca da se on osjeti. Umjesto da budu pastiri posred svog stada i ribari ljudi. Kriza svećeničkog identiteta se nastavlja na krizu civilizacije no ako znamo uhvatiti njezin val izvesti na pučinu i baciti mreže. Plodne su jedino one mreže koje su bačene u ime Onoga kojem vjerujemo - Isusa.¹⁷

¹⁷ Usp. *Crkva milosrđa*, str. 112.

7. IZBOR POSLJEDNJIH

7.1 Periferije egzistencije

„Crkva mora izići iz sebe ići prema periferijama; izbjegavati duhovnu bolest, a to je usmjerenost na sebe“.¹⁸ U tome izlasku važno je izaći ususret susret s drugima. Vjera je susret s Isusom a mi trebamo činiti što i Isus. Moramo ići u susret i s našom vjerom stvarati kulturu susreta kulturu prijateljstva kulturu gdje nalazimo braću, gdje možemo razgovarati s onima koji ne misle kao mi. Svi imaju zajedničko s nama to da su slika Božja i djeca Božja. Ne smijemo postati usiljeni i uštogljeni kršćani previše obrazovani kršćani koji raspravljaju o teološkim pitanjima mirni i spokojni. Moramo postati hrabri kršćani i ići tražiti one koji su upravo Tijelo Kristovo. Dodirnuti Kristovo Tijelo znači uzeti na sebe bol za siromašne. Siromaštvo za nas kršćane nije neka sociološka, filozofska ili kulturna kategorija. To je teološka kategorija. To je prva kategorija jer se Sin Božji ponizio i postao siromašan da hodi s nama na putu. Naše je siromaštvo siromaštvo Kristova Tijela i siromaštvo koje nam je donijelo Sina Božjeg s njegovim utjelovljenjem. Ako idemo prema Kristovom Tijelu počinjemo shvaćati Gospodinovo siromaštvo.

7.2 Primiti i služiti

Pojam kuća se odnosi na gostoljubivo mjesto, boravište, sredinu gdje se čovjek dobro osjeća, gdje pronalazi sebe i osjeća se uključenim u jedan teritorij je i prošlosti, ali koje žive zajedno i jednaku zajednicu. Kuća predstavlja najdragocjenije ljudsko bogatstvo, bogatstvo susreta odnosa među osobama koje su različite po životnoj dobi, naobrazbi i jedna drugoj pomažu rasti. Kuća je dar. Ova kuća pruža gostoprimstvo materijalnu i duhovnu potporu gostima koji dolaze iz raznih krajeva svijeta, ali gosti su dar za ovu kuću i za Crkvu. Ljubiti Boga i bližnjega nije nešto daleko nego konkretno. To znači vidjeti u svakoj osobi Gospodinovo lice kojem treba služiti i to na konkretan način. Ova je kuća svijetli odraz Božje ljubavi koji je dobar i milosrdan Otac prema svima. Živi se otvoreno gostoprimstvo n neovisno o

¹⁸ Valentina MANDARIĆ, Milosrđe, put Crkve do čovjeka i suvremenih periferija u: *Bogoslovska smotra*, 86 (2016.) 3, 716.

nacionalnosti ili vjeroispovijesti prema Isusovu učenju. Besplatno primiste besplatno dajte (Mt 10,8) Divlji kapitalizam nas uči logici profita pod svaku cijenu, davanja radi dobivanja, iskorištavanja ne gledajući osobe. Mjesto je to koje uči ljubavi tj. škola ljubavi koja uči ići u susret svakoj osobi ne radi zarade, već iz ljubavi.¹⁹

7.3 Iskorijeni iz života

Crkva je majka i njezina se majčinska pažnja očituje posebnom nježnošću i blizinom prema onima koji su prisiljeni pobjeći iz svoje zemlje i život im se odvija između iskorijenjenosti i inteligencije. Ta napetost uništava ljubav. Kršćansko suosjećanje je patiti zajedno s drugim, dok se suparništvo izražava u trudu da upoznamo događaje koji tjeraju ljude da prisilno napuste domovinu i gdje je potrebno da bude glas onih čiji se vapaj boli i potlačenosti ne čuje. U tome važnu ulogu imaju svećenici jer u zajednicama bude osjetljivost prema braći koja na nose rane nasilja, zlostavljanja, bijega od kuće, nesigurna budućnost u izbjegličkim logorima. Vladari i zakonodavci i čitava međunarodna zajednica je pozvana da za stvarnost prisilno iskorijenjenih osoba pronađu djelotvorne inicijative i nove pristupe kako bi se zaštitilo njihovo dostojanstvo, poboljšala kvaliteta života i suočilo s izazovima koje donose suvremeni oblici progona i ropstva. Naglasak je na ljudskim osobama koje apeliraju na pomoć i solidarnost koje trebaju hitne intervencije „a napose razumijevanje i dobrotu. Mi kao Crkva liječeći rane prognanika i žrtava raznih trgovina provodimo u djelo zapovijed ljubavi koju nam je ostavio Isus kada se poistovjetio s onima koji trpe, nevinim žrtvama nasilja i izrabljivanja. Svaki pastir i zajednica moraju pokazati solidarnost prema vjerskom životu kršćanina koji se nalaze u izbjeglištvu ili su iskorijenjeni iz sredina u kojima su živjeli kao i kršćana selilaca. Oni zahtijevaju posebnu pastoralnu brigu koja će poštivati njihove tradicije i pratiti ih u skladnoj integraciji u crkvene stvarnosti u kojima žive.²⁰

¹⁹ Usp. *Crkva milosrđa*, str. 124-125.

²⁰ Usp. *Isto*, str 131-136.

7.4 Veliko polje solidarnosti

Služiti znači prihvatiti s pažnjom osobu koja dolazi. Znači prignuti se nad onim koji je u potrebi držeći mu ruku bez straha i računice s nježnošću i razumijevanjem poput Isusa koji se prignuo i oprao noge apostolima. Služiti znači raditi s najpotrebnijima uspostaviti s njima ljudske odnose blizinu i vezu solidarnosti, Služiti znači prepoznati i prihvatiti zahtjeve za pravедnošću i nadom, tražiti zajedno putove konkretne putove oslobođenja. Siromašni su povlašteni učitelji našeg poznavanja Boga. Njihova jednostavnost i krhkost otkriva naše egoizme naše težnje i samodostatnosti vode nas do iskustva Božje nježnosti i blizine milosrđe Oca koji se s povjerenjem brine za sve nas. Pratiti osobe u traženju posla i uključivanju u društvo. Ljubav koja ostavlja siromaha kakav jest nije dovoljna. Pravo milosrđe je ono kojem nas Bog uči, traži pravедnost da siromah pronađe put koji će ga dovesti do toga da više ne bude siromašan. To se traži od Crkve, grada i institucija da nitko više ne treba pučku kuhinju, privremeni smještaj, uslugu pravne pomoći i da se svima prizna pravo da rade i žive, da budu osobe u punini. Služiti i pratiti znači braniti stati na stranu onih koji su najslabiji. Za Crkvu je važno prihvaćanje siromaha i promicanje pravde da ne bude povjereno samo stručnjacima nego da to bude usmjereno na cjelokupni pastoral. Naglasak se stavlja na redovničke ustanove koje su pozvane u svojoj ozbiljnosti čitati znakove vremena. Gospodin nas poziva da živimo s više hrabrosti i velikodušnosti čineći mnogo dijeleći ono što nam je Providnost dala da služimo.

8. UNIŠTITI IDOLE

8.1 Logika moći i nasilja

Stvoreni svijet čuva svoju ljepotu koja nas ispunjava divljenjem i ostaje dobro djelo. U njemu postoji nasilje, podjela, sukob i rat. To se događa kada se čovjek koji je vrhunac stvaranja zatvara u vlastiti egoizam i prestaje gledati obzor ljepote i dobrote. Kada čovjek misli samo na sebe na vlastite interese i stavlja se u središte dopušta se očarati idolom vladavine i moći stavljajući se na Božje mjesto tada kviri sve odnose, ruši i otvara vrata nasilju, sukobu i ravnodušnosti, Primjer nam je ulomak iz Knjige Postanka gdje se opisuje čovjekov grijeh. Čovjek ulazi u sukob sa samim sobom, opaža da je gol i skriva se jer se boji (Post 3,10), boji se Božjeg pogleda optužuje ženu, onu koja je tijelo njegova tijela, prekida sklad sa stvorenim svijetom i ide daleko da diže ruku na brata da ga ubije. Ne postoji nesklad ili vlada sklad ili odlazimo u kaos gdje je nasilje, sukob i strah. Čovjek se nalazi u tom kaosu kada Bog pita čovjekovu savjest: Gdje ti je brat Abel, a Kajin odgovara: „Ne znam. Zar sam ja čuvar brata svoga?“ Svi smo mi čuvari brata svoga. Biti čovjek znači da trebamo biti čuvari jedni drugih. Nasilje i rat nose samo smrt, govore o smrti.

8.2 Kult novca

Bog Otac povjerio nam je zadaću čuvanja zemlje, ne novcu nego nama muškarcima i ženama. Mi imamo tu zadaću. Muškarci i žene žrtvovani su idolima zarade i potrošnje: to je kultura odbacivanja. Kultura odbacivanja teži tome da postane zajednički mentalitet koji zaražava sve. Ljudski život, osobu više ne doživljava kao primarne vrijednosti koje treba poštivati i čuvati ako je osoba siromašna ili nepokretna ako se od nje još uvijek nema koristi. Kultura odbacivanja učinila nas je neosjetljivima na razbacivanje i bacanje hrane što zavređuje svaku osudu kada se zna koliko je obitelji i ljudi svijeta gladno i neishranjeno. Konzumerizam nas je doveo do toga da smo navikli na svakodnevne viškove hrane kojoj više nismo kadri dati pravu vrijednost koja uvelike nadilazi puke ekonomske parametre. Pozvani smo razmisliti o problemu bacanja i rasipanja hrane kako bi se otkrili putevi za rješavanje ovog problema, te iskazala solidarnost i dijelila dobra s onima u najvećoj potrebi.

8.3 Guba karijerizma

Biti slobodan u duhu prvotno znači biti slobodan od osobnih planova od nekog konkretnog načina na koji možda zamišljamo da ćemo živjeti i od mogućnosti planiranja budućnosti. To znači osloboditi se na neki način s obzirom na kulturu i mentalitet iz kojeg dolazimo, ne da bi ih zaboravili ili zaniijekali, već zato da se otvorimo u ljubavi, shvaćanju drukčijih kultura i susretu s drugima ljudima koji su daleki našem. Trebamo prije svega biti slobodni od ambicija i osobnih ciljeva koji mogu zla nanijeti Crkvi. Ne smijemo na prvo mjesto staviti vlastito ostvarenje ili priznanje koje se događa u zajednici ili izvan nje već je naglasak stavljen na dobro evanđelja i ispunjenju povjerene misije. Zato trebamo uključiti svoje vizije Crkve i staviti ih u vidokrug Petrova pogleda i poslanja u službi zajedništva i jedinstva Kristova stada njegove ljubavi koja obuhvaća cijeli svijet zahvaljujući djelovanju papinskih posredništva želi uprisutniti koje su i gdje su najveće potrebe Crkve i čovječanstva.

8.4 Svući sa sebe duh svijeta

U povodu papinog pohoda Asizu na svetkovinu svetog Franje u medijima prevladava stav da papa ide tamo da ogoli Crkvu. Postavlja se pitanje što će skinuti Crkvi. Skinut će odjeću biskupa, kardinala, skinut će samog sebe. Od najmanjeg krštenika svi smo Crkva i svi moramo ići putem Isusa Krista koji je sam prošao putem opredjeljenja. neki kažu da je kršćanstvo biti humanije bez križa, Isusa i odricanja. U tom bi slučaju postali kršćani iz slastičarnice poput lijepih slatkih kolača. Lijepi, ali ne istinski kršćani. Crkva se danas mora osloboditi najveće opasnosti što prijeti svakoj osobi u Crkvi to je opasnost svjetovnosti. Kršćanin se ne može suživjeti s duhom svijeta. Svjetovnost nas dovodi do ispraznosti, oholosti i umišljenosti to je idol to nije Bog. Idolopoklonstvo je najveći grijeh. Duh svjetovnosti oprečan je s duhom blaženstava, suprotan Isusovu duhu svi ga se trebamo osloboditi. Svjetovnost nam čini zlo. Duhovna svjetovnost ubija: ubija dušu, ljude i Crkvu.²¹

²¹ Usp. *Crkva milosrđa*, str. 136.

9. KULTURA DOBRA

9.1 Slobodni da izaberemo dobro

Mi smo slobodni za dobro i u tome se ne trebamo ići protiv struje premda to nije lako. Biti slobodni da uvijek biramo dobro. To je zahtjevno, ali zahvaljujući tome postat ćemo karakterne osobe koje se znaju uhvatiti u koštac sa životom, osobe koje se odlikuju hrabrošću i strpljivošću. „Sveti Ignacije i njegovi prijatelji su shvatili da ih je Isus učio kako živjeti dobro, kako ostvariti život koji ima dubok smisao koji pruža oduševljenje, radost i nadu; shvatili su da je Isus veliki učitelj života i uzor života, i da ih nije samo učio, nego ih je pozivao da ga slijede na tome putu“. ²² Sveti Ignacije uči da je u školi najvažnije biti velikodušan. Velikodušnost je krepost velikih i malih koja nam uvijek pomaže gledati unaprijed. Velikodušan znači imati veliko srce biti širokogrudan imati velike ideale, želju da činimo velike stvari kako bismo odgovorili na ono što Bog od nas traži i zbog toga činiti dobro svakodnevne stvari i poslove, obveze, susrete s osobama. Činiti male svakodnevne stvari velikog srca otvorena Bogu i drugima. Škola ne proširuje intelektualnu nego i ljudsku dimenziju. Sloboda znači znati razmišljati o tome što činimo znati odvagati što je dobro, a što zlo. To su stavovi koji nam pomažu rasti to znači birati uvijek dobro. Birajući uvijek dobro je zahtjevno no time postajemo karakterne osobe koje se znaju uhvatiti u koštac sa životom, osobe koje se odlikuju hrabrošću i strpljivošću. Naglasak je na služenju kroz sudjelovanje u raznim aktivnostima koje nas uče da se ne zatvaramo u sebe ili u svoj mali svijet već da se otvorimo drugima najpotrebnijima. Budimo muškarci i žene s drugima i za druge, pravi prvaci u služenju drugima.

9.2 Glad za dostojanstvom

Papa Franjo apelira na sve one koji posjeduju veća bogatstva, javne vlasti i sve ljude dobre volje koji se zauzimaju za društvenu pravednost da se ne umaraju raditi za pravedniji i solidarniji svijet. Neka svatko prema vlastitim mogućnostima i odgovornostima dadne svoj doprinos da se okončaju brojne društvene nepravde. Ne gradi i ne vodi boljem svijetu kultura egoizma i individualizma koje često upravlja društvo, nego kultura solidarnosti. Kultura

²² Isto, str. 139.

solidarnosti sastoji se u tome da drugoga ne gledamo kao suparnika ili broj nego brata, a svi smo mi braća. Ne dopustimo da u naše srce uđe kultura odbacivanja. Jedino kada smo kadri dijeliti doista se međusobno obogaćujemo .Sve to što se dijeli umnaža se .Primjer nam je Isusovo umnažanje kruha. Većina nekog društva ogleda kako se postupa s potrebitima koji nemaju niša osim svog siromaštva. Crkva je zagovornica pravde i braniteljica siromaha od nepodnošljivih društvenih i ekonomskih nejednakosti koji vape u nebo. Nema istinskog promicanja općeg dobra ni pravog razvoja čovjeka kada se zanemaruju temeljni stupovi na kojima počiva neki narod, a to su njegova nematerijalna dobra, a to su: život koji je dar Božji vrijednost koju uvijek treba štititi i promicati, obitelj temelj suživota i lijek protiv rastakanja društva, zdravlje koje mora težiti cjelovitom blagostanju osobe ,uključujući i duhovnu dimenziju koja je bitna za ljudsku ravnotežu i zdrav suživot i sigurnost polazeći od toga da se nasilje jedino pobijediti počevši od promjene ljudskog srca. Crkva nas prati noseći dobro vjere, dobro Isusa Krista koji je došao da život imaju u izobilju da ga imaju (Iv 10,10).

Papa Franjo donosi prisposobu o dobrom Samarijancu (Lk 10,33). Postavlja se pitanje tko je bio taj čovjek. To je bio čovjek kao i svaki drugi koji je iz Jeruzalema silazio u Jerihon putem kroz Judejsku pustinju. Malo prije toga razbojnici su napali jednog čovjeka na tom putu, opljačkali su ga pretukli i ostavili polumrtva. Pokraj njega su prije prošli svećenik i levit ili brojiti, njih dvojica su obavljali bogoslužje u Božjem hramu. Vidjeli su jadnika no nijedan se nije zaustavio da mu pomogne. Samarijanac kada je ugledao toga čovjeka sažalio se. Približio mu se i povio mu rane zalivši ih uljem i vinom. Posjeo ga na svoje živinče odveo ga u gostinjac i plato mu smještaj. Pobrinuo se za njega. To je primjer ljubavi prema bližnjemu. Postavlja se pitanje zašto je Isus izabrao Samarijanca za protagonista prisposobe. Židovi su zbog različitih vjerskih tradicija, prezirali Samarijanca. Isus ukazuje da je srce tog Samarijanca bilo dobro i velikodušno i da za razliku od svećenika i levita on Božju volju provodi u djelo, a Bogu je milosrđe milije od žrtve (usp. Mk 12,33). Bog uvijek želi milosrđe prema svima, a ne osudu. Želi milosrđe srca jer je on milosrdan i dobro razumije našu bijedu, teškoće, ali i naše grijehe. Daj nam svima to milosrdno srce. Samarijanac čini upravo to: nasljeđuje Božje milosrđe prema onome kome je potrebno.

9.3 Zauzimanje za mir

Za mir je potreban ustrajan, strpljiv, snažan i inteligentan dijalog za kojeg ništa nije izgubljeno. Dijalog može pobijediti rat. Pomaže zajedno živjeti u različitim naraštajima koji se često uzajamno ignoriraju. Živjeti zajedno s građanima različitih etičkih pripadnosti i različitih uvjerenja. Dijalog je put mira jer dijalog pospješuje dogovor, sklad i mir. Zato je važno da raste i širi se među ljudima svakog položaja i uvjerenja mreža mira koja štiti svijet štiteći ponajprije najslabije. Vjerski vođe su prvi pozvani biti pravi ljudi dijaloga. Svi smo pozvani raditi na izgrađivanju mira ne kao mešetari nego kao istinski posrednici. Mešetari pokušavaju učiniti ustupke svim stranama kako bi stekli zaradu za sebe. Posrednik jest onaj koji velikodušno svega sebe, sve do kraja svjestan da mu je jedina nagrada mir. Svaki od nas je pozvan voditi dijalog, susresti se da u svijetu uspostavimo kulturu susreta i dijaloga. Svatko je pozvan biti mirotvorac ujediniti se, a ne dijeliti, gasiti mržnju, a ne je održavati otvarati put dijalogu, a ne podizati nove zidove.

9.4 Za novu solidarnost

Razmišljati na nov način o solidarnosti ne znači dovesti u pitanje nedavno učiteljstvo pokazujući svoju dalekovidnost i svoju aktualnost. Razmišljati na nov način o solidarnosti znači dvoje: povezati učiteljstvo s društveno- gospodarskim razvojem koji je stalan i brz i predstavlja uvijek nove aspekte: razmišljati na nov način. Znači probuditi, sagledati u novom svjetlu, dalje razmišljati kako bi na vidjelo izbila sva plodnost neke vrijednosti u ovom slučaju solidarnosti. Razmišljati na nov način o solidarnosti znači dvoje: povezati učiteljstvo s društveno gospodarskim razvojem koji je stalan i brz predstavlja uvijek nove aspekte, razmišljati na nov način. Znači probuditi, sagledati u novom svjetlu razmišljati kako bi na vidjelo izašla plodnost vrijednosti solidarnosti. Ona se u svojoj dubini nadahnjuje na evanđelju, Isusu Kristu, te kao takva sadrži neiscrpne mogućnosti. Današnja kriza nije samo ekonomska i financijska, već svoje korijene ima u etičkoj i antropološkoj krizi. Slijedeći idole moći i profita bez obzira na vrijednost ljudske osobe postalo je temeljna norma funkcioniranja i presudni kriterij organizacije. Zaboravilo se i zaboravlja se da je iznad poslova, logike i tržišnih parametara ljudsko biće i postoji nešto što duguje čovjeku kao čovjeku zbog njegovog dostojanstva da živi

na dostojanstven način i da aktivno sudjeluje u općem dobru. Solidarnost nije jedan od stavova niti socijalna milostinja već društvena vrijednost i traži da joj se prizna pravo glasa u društvu.

10. MARIJA, MAJKA EVANGELIZACIJE

10.1 Njezin primjer

Marijin stav je sažet u tri riječi: služenje, odlučivanje i djelovanje. Time je naznačen put s obzirom na ono što Gospodin traži od nas u životu. Odakle potječe Marijina odluka da pođe rođakinji Elizabeti? Iz jedne riječi Božjeg anđela: A evo tvoje rođakinje Elizabete ona u svojoj starosti začne sina (Lk 1,36). Marija zna slušati Boga. Nije jednostavno čuti površno slušanje već slušanje koje se sastoji od pozornosti prihvatanja i raspoloživosti prema Bogu. Marija je pozorna prema Bogu i sluša ga. Ona osluškuje i čita događaje svog života pozorna je na konkretnu stvarnost i ne zaustavlja se na površnosti ide u dubinu da dokuči njihov smisao, Marijina pozornost na rođakinju Elizabetu koja je starica i čeka dijete usredotočena je na smisao samog događaja: Ta Bogu ništa nije nemoguće (Lk 1,37). Moramo slušati Boga koji nam govori u svakodnevnom životu biti pozorni na događaje i osobe jer je Gospodin na vratima našeg života i stavlja različite znakove na našem putu. Na nama je da ih vidimo. Marija ne živi u žurbi sa zabrinutošću, već je kako ističe sveti Luka o svemu tome razmišljala u svom srcu. Ne dopušta da je povuku događaji ne izbjegava napor odluke. To se događa u temeljnoj odluci koja će joj promijeniti život: Evo službenice Gospodnje (Lk 1,38). Iz događaja u Kani vidi se Marijin osjećaj za realnost, čovjekoljublje i konkretnost. Razmišlja i zna da Isus može nešto učiniti. Odlučuje se obratiti Sinu da intervenira: Nema ju više vina. Marija kreće na putovanje i to žurno. Njezino djelovanje posljedica je poslušnosti anđeoskim riječima, ali povezane s ljubavlju ide k Elizabeti da bi joj bila od koristi. Time izlazi iz sama sebe, izlazi iz svoje kuće iz ljubavi nosi ono najdragocjenije što ima Isusa nosi Sina.

10.2 Njezina vjera

Prvi i sastavni dio Marijine vjere je da razrješuje čvor grijeha. Koncilski oci su na Drugom vatikanskom koncilu preuzeli svetog Ireneja koji kaže: Čvor Evine poslušnosti bio je razriješen Marijinom poslušnošću: što je djevica Eva svezala nevjerom to je djevica Marija razriješila vjerom. To je čvor neposlušnosti i nevjere. Ona je žena vjere i reći će nam idi dalje Gospodinu ona razumije ona nas uzima za ruku ona Majka, Majka u zagrljaj Oca, Oca milosrđa. Njezina vjera daje ljudsko tijelo Isusu. Marija je začela Isusa u vjeri, a zatim u tijelu

kada je rekla da navještenju koje joj je Bog uputio preko anđela. To znači da Bog nije htio postati čovjekom ignorirajući našu slobodu. Vjerovati u Isusa znači dati mu naše tijelo s Marijinom i hlabrošću da može nastaviti stanovati među ljudima. Čitav Marijin život je hod u smislu nasljedovanja njezina Sina: On je put i hod. Kada je do nje došlo da je grob prazan njezino je srce preplavila radost vjere kršćanske vjere u smrt i uskrsnuće Isusa Krista. Vrhunac je susret Isusa i Marije. Taj je susret vrhunac hoda vjere Marije i čitave Crkve.

10.3 Njezin zagovor

Na križu kada je Isus trpio u svom tijelu događa se dramatičan susret između grijeha svijeta i Božjeg milosrđa. Isus je podno križa mogao osjetiti prisutnost Majke i Prijatelja. U ključnom trenutku prije nego što će dovršiti svoje djelo Isus je rekao Mariji: Majko evo ti sina, a zatim reče ljubljenom učeniku: Evo ti majke (Iv 19, 26-27). Te Isusove riječi u prvom redu ne izražavaju Isusovu suosjećajnu brigu prema svojoj majci, već su prije riječi Objave koje očituju otajstvo posebnog poslanja spasenja. Podno križa u najvišem času svog stvaranja Isus nas vodi Mariji. Vodi nas njoj jer želi da na svom životnom putu imamo majku, a narod kroz prizmu majčinske slike promatra sva otajstva evanđelja. Crkva nema u sebi tu sliku žene. Ona koja ga je rodila s tolikom vjerom prati ostatak njezina potomstva: one što čuvaju Božje zapovjedi i drže svjedočanstvo Isusovo (Otk 12,17). Duboka je povezanost između Marije, Crkve i svakog vjernika temelji se na činjenici da svi oni koji na svoj način donose Krista su u Bogu nadahnutim pismima. Ono što se općenito kaže o Crkvi djevici i majci na individualan se način na djevicu Mariju. Ona je mala Očeva službenica koja mu daje radosnu hvalu. Ona je prijateljica koja uvijek brine da ne ponestane vina u našem životu. Njezino je srce probio plač i ona razumije sve naše boli. Znak je nade za narode koji trpe porođajne bolove dok jednom ne svane pravda. Misionarka koja nam se približava da nas prati u životu otvarajući srca vjeri svojom majčinskom ljubavlju. Kao prava majka kroči s nama, bori se s nama i neprestano izljuje blizinu Božje ljubavi. Marija okuplja oko sebe djecu koja joj uz velike i mukotrpne napore hodočaste da je vide i da ona vidi njih. Ondje se nalazi Božja snaga za napore i umore života. Marija nam pruža majčinsku utjehu i ljubav na uho: Neka se tvoje srce ne uznemiruje nisam li ja ovdje tvoja majka. Zna prepoznati tragove Duha Božjeg u velikim i neprimjetnim događajima. Neprestano je uronjena u kontemplaciju Božjeg misterija u svijetu, povijesti, svakodnevnom životu pojedinca i svih ljudi. Žena je moliteljica i radnica u Nazaretu ona je naša

Pomoćnica koja usta i pohiti (Lk 1,39). Dinamika pravednosti i nježnosti, kontemplacije i hoda prema drugima jest ono zbog čega čitava crkvena zajednica u Mariji vidi uzor za evangelizaciju. Molimo da svojim majčinskim zagovorom pomogne da Crkva postane dom za mnoge, majka za sve narode i da omogući rađanje novog svijeta. Uskrsli je taj koji nam kaže snagom koja ispunja beskrajnim povjerenjem i nepokolebljivom nadom: Evo sve činim novo (Otk 21,5). U Marijinom društvu koračamo s pouzdanjem prema tom obećanju. Svaka je vjerna duša zaručnica Božje riječi, Kristova majka, kći, sestra, djevica i plodna majka. Marija je devet mjeseci nosila Isusa pod srcem bio je u njezinu krilu. Ostat će u svetištu Crkve sve do svršetka povijesti, a u spoznaji i ljubavi vjerne duše za vijeke vjekova. Marija je dopustila da je Duh vodi jedinstvenim putem prema ljubavi i plodnosti. Mi uperimo svoj pogled u nju da nam pomogne svima naviještati poruku spasenja i da novi učenici i sami postanu djelotvorni i blagovjesnici.²³

²³ Usp. *Crkva milosrđa*, str.149-162.

11. ZAKLJUČAK

Svojstveno je Bogu činiti milosrđe i u tome se na poseban način očituje njegova svemoć. Riječi svetog Tome Akvinskog pokazuju kako Božje milosrđe nipošto nije znak slabosti, već pokazatelj Božje svemoći. Upravo zato liturgija u jednoj od najstarijih zbornih molitvi daje nam kako moliti: Bože ti svoju svemoć očituješ najviše praštanjem i milosrđem. Bog će biti zauvijek u povijesti ljudskog roda kao onaj koji je prisutan, blizak, brižan, svet i milosrdan. Strpljiv i milosrdan - ta se dva izraza često javljaju u Starom zavjetu zajedno pri opisivanju Božje naravi. Njegova se milosrdnost pokazuje konkretno u mnogim djelima povijesti spasenja, gdje njegova dobrota prevladava nad kaznom i uništenjem. Na osobit način u psalmima dolazi do izražaja ta veličina Božjeg djelovanja: On ti otpušta sve grijehе tvoje, on iscjeljuje sve slabosti tvoje, on ti od propasti čuva život, kruni te dobrotom i ljubavlju (Ps 103,3-4). Božje milosrđe nije neka apstraktna ideja, već konkretna stvarnost kojom on objavljuje svoju ljubav, kao ljubav oca i majke koji osjećaju duboku ljubav i privrženost prema svome djetetu. Nije pretjerano reći da ta ljubav dolazi iz utrobe. Ona izvire iz dubine bića kao dubok prirodan osjećaj satkan od nježnosti i suosjećanja, oprosta i oproštenja. Vapaj za suosjećanjem i milosrđem nije iščezlo u naše doba nego se pojačalo. Suosjećanje ili empatija jest uživljeno shvaćanje. Uživjeti se znači se unijeti u situaciju, osjećaje, misli i život drugoga da bi se shvatilo njegovo djelovanje. Unijeti se u osjećaje, misli i život drugoga jest temeljna pretpostavka susreta među kulturama mirnog suživota i suradnje među kulturama i religijama kao i politike i diplomacije koja služi miru gledajući pritom na najslabijega i siromašnoga. U ovom diplomskom radu smo nastojali upravo na tragu misli pape Franje, poglavito u njegovoj knjizi *Crkva milosrđa*, osvijetliti tu duboku božansku i kršćansku stvarnost – Božje i kršćansko milosrđe kao jednu od najdubljih Božjih oznaka, a onda i kao put Crkve i kršćanstva u svakom vremenu i prostoru. Bog je onaj koji je u povijesti trajno prisutan, blizak, svet i milosrdan, a Kristova Crkva ima temeljnu zadaću Božje milosrđe pronositi i svjedočiti po svem svijetu.

12. BIBLIOGRAFIJA

PAPA FRANJO, *Crkva milosrđa*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014.

PAPA FRANJO, *Misericordiae vultus, Bula najave izvanrednog jubileja milosrđa*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.

WALTER KASPER, *Milosrđe, temeljni pojam evanđelja - ključ kršćanskog života*, Kršćanska sadašnjost, 2015.

DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Lumen gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi*, 21. XI. 1964., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1986.

DAVOR VUKOVIĆ, Milosrđe u perspektivi nove evangelizacije, u: *Diacovensia*, 23 (2015.)

VALENTINA MANDARIĆ, Milosrđe, put Crkve do čovjeka, u: *Bogoslovska smotra*, 86 (2016.)

IVICA RAGUŽ, Reknemo li da nismo zgriješili pravimo ga lašcem i riječi njegove nema u nama (Iv 1,10) O dostojanstvu čovjeka grešnika, u: *Diacovensia* 24 (2016.)